

**ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΝΟΛΕΥΟΥΝ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΕΕ/ΟΟΣΑ-INFE ΓΙΑ ΕΝΗΛΙΚΕΣ**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
1.1.	Πλαίσιο και στόχοι του πλαισίου χρηματοοικονομικών ικανοτήτων ...	2
1.2.	Περιπτώσεις πιθανής χρήσης	3
1.3.	Ανάπτυξη του πλαισίου χρηματοοικονομικών ικανοτήτων	4
2.	ΠΛΟΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ.....	5
2.1.	Η δομή του πλαισίου	5
2.1.1.	Τομέας περιεχομένου 1: Χρήμα και συναλλαγές.....	6
2.1.2.	Τομέας περιεχομένου 2: Προγραμματισμός και διαχείριση των οικονομικών.....	7
2.1.3.	Τομέας περιεχομένου 3: Κίνδυνοι και ανταμοιβές	7
2.1.4.	Τομέας περιεχομένου 4: Χρηματοπιστωτικό περιβάλλον.....	8
2.2.	Οριζόντιες διαστάσεις του πλαισίου	9
2.2.1.	Ψηφιακές χρηματοοικονομικές ικανότητες.....	9
2.2.2.	Ικανότητες βιώσιμων χρηματοοικονομικών	10
2.2.3.	Οικονομική ανθεκτικότητα	11
2.2.4.	Απαραίτητες ικανότητες.....	11
2.3.	Εργαλείο εφαρμογής φίλτρων στις ικανότητες ανάλογα με τις ανάγκες του χρήστη.....	12
3.	ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ.....	13
3.1.	Διευκόλυνση της υιοθέτησης του πλαισίου χρηματοοικονομικών ικανοτήτων για ενήλικες.....	13
3.2.	Ανάπτυξη ενός πλαισίου χρηματοοικονομικών ικανοτήτων για παιδιά και νέους (κάτω των 18 ετών)	13
4.	ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ.....	13

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Πλαίσιο και στόχοι του πλαισίου χρηματοοικονομικών ικανοτήτων

Το παρόν έγγραφο παρουσιάζει το κοινό πλαίσιο χρηματοοικονομικών ικανοτήτων ΕΕ/ΟΟΣΑ-INFE για ενήλικες. Στο σχέδιο δράσης για την Ένωση Κεφαλαιαγορών του 2020¹, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύτηκε να εκπονήσει μελέτη σκοπιμότητας για την ανάπτυξη ενός πλαισίου ανάπτυξης χρηματοοικονομικών ικανοτήτων της ΕΕ. Μετά τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της μελέτης σκοπιμότητας² το 2021, η Επιτροπή και το ΟΟΣΑ-INFE (Διεθνές Δίκτυο Χρηματοοικονομικής Εκπαίδευσης του ΟΟΣΑ) ξεκίνησαν συνεργασία για την ανάπτυξη **κοινού πλαισίου χρηματοοικονομικών ικανοτήτων ΕΕ/ΟΟΣΑ-INFE για ενήλικες**. Το κοινό έργο δρομολογήθηκε μέσω διαδικτυακής συνεδρίασης στις 26 Απριλίου 2021³. Το 2022 θα ξεκινήσουν επίσης εργασίες για ένα κοινό πλαίσιο για τους νέους. Τα δύο πλαίσια βασίζονται στα υφιστάμενα πλαίσια βασικών ικανοτήτων του ΟΟΣΑ/INFE σχετικά με τις χρηματοοικονομικές γνώσεις⁴ και τα επικαιροποιούν με ψηφιακές δεξιότητες και δεξιότητες βιώσιμων χρηματοοικονομικών και με ικανότητες που σχετίζονται με την ανθεκτικότητα. Οι ικανότητες προσαρμόζονται επίσης στο πλαίσιο της ΕΕ, όπου είναι αναγκαίο.

Οι χρηματοοικονομικές γνώσεις αναφέρονται σε έναν συνδυασμό ευαισθητοποίησης, γνώσεων, δεξιοτήτων, στάσεων και συμπεριφορών σε χρηματοοικονομικά ζητήματα που είναι απαραίτητος για τη λήψη εμπεριστατωμένων χρηματοοικονομικών αποφάσεων και, τελικά, για την επίτευξη ατομικής οικονομικής ευημερίας⁵. Στόχος του πλαισίου χρηματοοικονομικών ικανοτήτων ΕΕ/ΟΟΣΑ-INFE για ενήλικες είναι η προώθηση της κοινής κατανόησης των χρηματοοικονομικών ικανοτήτων των ενηλίκων μεταξύ των κρατών μελών και των εθνικών αρχών, των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, της βιομηχανίας και των ατόμων. Επιπλέον, παρέχει τη βάση για μια πιο συντονισμένη προσέγγιση μεταξύ των υπευθύνων χάραξης πολιτικής σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Στηρίζοντας τις προσπάθειες για τη βελτίωση των χρηματοοικονομικών γνώσεων, το πλαίσιο επιδιώκει να συμβάλει στον γενικό στόχο της βελτίωσης της ατομικής οικονομικής ευημερίας.

¹ Ένωση Κεφαλαιαγορών για τα άτομα και τις επιχειρήσεις – νέο σχέδιο δράσης [COM(2020) 590 final], <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=COM:2020:590:FIN>.

² Joint EU/OECD-INFE report on the results of the feasibility assessment for the development of a financial competence framework in the EU (Κοινή έκθεση ΕΕ/ΟΟΣΑ-INFE σχετικά με τα αποτελέσματα της μελέτης σκοπιμότητας για την ανάπτυξη πλαισίου χρηματοοικονομικών ικανοτήτων στην ΕΕ): https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210408-report-financial-competence-framework_en.pdf, Απρίλιος 2021.

³ https://ec.europa.eu/info/events/finance-210426-eu-financial-competence-framework_en.

⁴ G20/OECD INFE Core Competencies Framework on financial literacy for Adults (aged 18+) (Πλαίσιο βασικών ικανοτήτων G20/ΟΟΣΑ-INFE σχετικά με τις χρηματοοικονομικές γνώσεις των ενηλίκων, ηλικίας άνω των 18): <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/Core-Competencies-Framework-Adults.pdf> και OECD/INFE Core Competencies Framework on financial literacy for Youth (aged 15 to 18) (Πλαίσιο βασικών ικανοτήτων ΟΟΣΑ/INFE σχετικά με τις χρηματοοικονομικές γνώσεις των νέων, ηλικίας 15 έως 18 ετών): <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/Core-Competencies-Framework-Youth.pdf>.

⁵ Σύσταση του Συμβουλίου του ΟΟΣΑ για τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό, 29 Οκτωβρίου 2020: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0461>. Ο ορισμός αυτός συνάδει με τον ορισμό της «ικανότητας» στη σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ: σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2018, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2018.189.01.0001.01.ELL.

Το πλαίσιο επικεντρώνεται στις ικανότητες που σχετίζονται με τα προσωπικά οικονομικά και δεν θίγει ικανότητες που καλύπτονται ήδη από άλλα υφιστάμενα πλαίσια, όπως το ευρωπαϊκό πλαίσιο ψηφιακών ικανοτήτων για τους πολίτες (DigComp)⁶, το ευρωπαϊκό πλαίσιο επιχειρηματικών ικανοτήτων (EntreComp)⁷ και το πλαίσιο βασικών ικανοτήτων του ΟΟΣΑ/INFE σχετικά με τις χρηματοοικονομικές γνώσεις των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων⁸, αλλά τις συμπληρώνει.

Το πλαίσιο χρηματοοικονομικών ικανοτήτων ΕΕ/ΟΟΣΑ-INFE είναι διαθέσιμο για οικειοθελή εφαρμογή στην ΕΕ από δημόσιες αρχές, ιδιωτικούς φορείς και την κοινωνία των πολιτών. Το πλαίσιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη στήριξη της ανάπτυξης εθνικών πολιτικών και πρωτοβουλιών χρηματοοικονομικών γνώσεων.

Πιο συγκεκριμένα, το πλαίσιο δεν προορίζεται ως πρόγραμμα σπουδών, αλλά ως εννοιολογική βάση για τη διαμόρφωση ποικίλων πολιτικών και μέτρων χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης. Το πλαίσιο παρέχει ένα σύνολο ικανοτήτων με βάση τα αποτελέσματα, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για:

- τη στήριξη της **ανάπτυξης, της εφαρμογής και της επικαιροποίησης των εθνικών στρατηγικών χρηματοοικονομικών γνώσεων**
- τη στήριξη του **σχεδιασμού προγραμμάτων χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης και της ανάπτυξης διδακτικού υλικού και εργαλείων χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης**. Θα μπορούσε επίσης να στηρίζει την ενσωμάτωση της χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης στα προγράμματα σπουδών των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, να τροφοδοτήσει τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων κατάρτισης για ενήλικες και να στηρίζει το υλικό και τα προγράμματα διδασκαλίας που σχεδιάζονται ειδικά για να βοηθήσουν οικονομικά ευάλωτες ομάδες. Θα μπορούσε επίσης να στηρίζει την προετοιμασία ιδιωτικών ή δημόσιων εκστρατειών ευαισθητοποίησης
- τη διευκόλυνση της **αξιολόγησης των επιπέδων χρηματοοικονομικών γνώσεων και της αποτίμησης των πρωτοβουλιών χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού**. Για παράδειγμα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για την ανάπτυξη δεικτών χρηματοοικονομικών γνώσεων που θα μπορούσαν να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητα των εθνικών πρωτοβουλιών χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού.

Όπως περιγράφεται στο τμήμα 2.3, το πλαίσιο είναι διαθέσιμο σε δύο εκδόσεις: εκτυπώσιμη έκδοση Word που περιλαμβάνει όλες τις ικανότητες, και έκδοση Excel που επιτρέπει στους χρήστες να πλοηγούνται και να φιλτράρουν τις ικανότητες που περιλαμβάνονται στο πλαίσιο ανάλογα με τις ανάγκες τους.

1.2. Περιπτώσεις πιθανής χρήσης

Κατά τη χρήση του πλαισίου για την ανάπτυξη πολιτικών και πρωτοβουλιών, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και σχεδιασμού προγραμμάτων ενδέχεται να χρειαστεί να προσδιορίσουν μια επιλογή των πλέον συναφών ικανοτήτων στο πλαίσιο για τον

⁶ [DigComp | Επιστημονικός κόμβος ΕΕ \(europa.eu\)](http://DigComp|Επιστημονικός_κόμβος_ΕΕ_(europa.eu).).

⁷ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317&langId=el>.

⁸ <https://www.oecd.org/finance/financial-education/OECD-INFE-core-competencies-framework-on-financial-literacy-for-MSMEs.pdf>.

σχεδιασμό προγραμμάτων, πόρων και εργαλείων προσαρμοσμένων στις ειδικές ανάγκες των συμμετεχόντων. Το παρόν πλαίσιο αποτελεί ένα εργαλείο για τη στήριξη των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και των επαγγελματιών στη δημιουργία των δικών τους πολιτικών και προγραμμάτων, παρά ένα πρόγραμμα σπουδών, αλλά μπορεί να προσαρμοστεί εύκολα ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες συγκεκριμένων συνθηκών ζωής ή ομάδων-στόχων.

Για παράδειγμα, **οι μελλοντικοί χρήστες του πλαισίου θα μπορούν να επιλέγουν και να εξάγουν τις πλέον συναφείς ικανότητες για ορισμένα συγκεκριμένα «στάδια της ζωής».** Ένα άτομο που λαμβάνει τον πρώτο του μισθό θα πρέπει να αποκτήσει ένα σύνολο ικανοτήτων που αφορούν τα οικονομικά αρχεία (τήρηση αρχείου εκκαθαριστικών σημειωμάτων μισθοδοσίας για μελλοντική αναφορά), την αποταμίευση (κατανόηση της σημασίας της τακτικής αποταμίευσης χρημάτων) και τη σύνταξη (κατανόηση της σημασίας του προγραμματισμού της συνταξιοδότησης από νεαρή ηλικία). Ένα άλλο παράδειγμα είναι η σύναψη ενυπόθηκου δανείου για την αγορά του πρώτου ακινήτου: αυτή η σημαντική οικονομική απόφαση συνεπάγεται την κατανόηση των κύριων χαρακτηριστικών του ενυπόθηκου δανείου ως χρηματοπιστωτικού προϊόντος και την κατανόηση των οικονομικών επιπτώσεων της δέσμευσης αυτής, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στο μελλοντικό διαθέσιμο εισόδημα, καθώς και των συνεπειών της μη αποπληρωμής του δανείου (π.χ. κατάσχεση).

Μια άλλη πιθανή χρήση του πλαισίου μπορεί να είναι η επιλογή και η εξαγωγή των πλέον συναφών ικανοτήτων για ορισμένες ειδικές ομάδες-στόχους, όπως οι γυναίκες, οι ηλικιωμένοι, οι νέοι, οι ομάδες χαμηλού εισοδήματος ή άλλες ομάδες που μπορεί να είναι οικονομικά ευάλωτες. Η ιεράρχηση συγκεκριμένων ομάδων-στόχων για την εφαρμογή του πλαισίου σε ειδικά σχεδιασμένα προγράμματα κατάρτισης ενδέχεται να διαφέρει, σε κάποιο βαθμό, από το ένα κράτος μέλος στο άλλο και θα εξαρτάται από τις συνθήκες που επικρατούν σε τοπικό (εθνικό ή περιφερειακό) επίπεδο.

1.3. Ανάπτυξη του πλαισίου χρηματοοικονομικών ικανοτήτων

Η επιτυχία του πλαισίου χρηματοοικονομικών ικανοτήτων ΕΕ/ΟΟΣΑ-INFE θα εξαρτηθεί από την ικανότητα διαμόρφωσης μιας κοινής αντίληψης και ενεργοποίησης της βούλησης των κρατών μελών και των ενδιαφερόμενων μερών να χρησιμοποιήσουν το πλαίσιο με σκοπό την ενημέρωση και τη συμβολή σε πολιτικές και πρωτοβουλίες χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού. **Ως εκ τούτου, ήταν σημαντικό να υπάρξει συνεργασία από τα πρώτα στάδια με τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς που θα χρησιμοποιήσουν τελικά το πλαίσιο.** Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη διαδραμάτισαν καίριο ρόλο σε ολόκληρη τη διάρκεια της ανάπτυξης του πλαισίου:

- Συστάθηκε ειδική υποομάδα της ομάδας εμπειρογνομόνων των κυβερνήσεων της ΕΕ για τις λιανικές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (GEGRFS) με σκοπό τη στήριξη της ανάπτυξης του πλαισίου ικανοτήτων. Η υποομάδα απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για τις πολιτικές στον τομέα των χρηματοοικονομικών γνώσεων. Ορισμένα μέλη της υποομάδας είναι επίσης μέλη του ΟΟΣΑ/INFE. Η υποομάδα GEGRFS συνεδρίασε πέντε φορές μεταξύ Ιουνίου 2021 και Δεκεμβρίου 2021 για την ανάπτυξη του πλαισίου.
- Επιπλέον, τον Οκτώβριο του 2021 διοργανώθηκε **τεχνική συζήτηση με εμπειρογνώμονες** για να διερευνηθεί η χρηστικότητα του σχεδίου πλαισίου

ικανοτήτων μεταξύ των επαγγελματιών (εκπαιδευτές ενηλίκων, οργανώσεις καταναλωτών και εκπρόσωποι της βιομηχανίας που συμμετέχουν σε προγράμματα χρηματοοικονομικών γνώσεων) και να προσδιοριστεί αν και με ποιον τρόπο θα μπορούσε να αναθεωρηθεί το πλαίσιο ώστε να καταστεί πιο φιλικό προς τον χρήστη και πιο εύκολο να εφαρμοστεί σε συγκεκριμένες εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες.

2. ΠΛΟΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ

2.1. Η δομή του πλαισίου

Το κοινό πλαίσιο χρηματοοικονομικών ικανοτήτων ΕΕ/ΟΟΣΑ-INFE διαχωρίζει τις ικανότητες σε τέσσερις τομείς περιεχομένου: **χρήμα και συναλλαγές, προγραμματισμός και διαχείριση των οικονομικών, κίνδυνοι και ανταμοιβές και χρηματοπιστωτικό περιβάλλον**⁹. Στη συνέχεια, οι εν λόγω τομείς περιεχομένου διαιρέθηκαν περαιτέρω σε θεματικές ενότητες και υποενότητες.

Για κάθε ικανότητα λαμβάνονται υπόψη τρεις διαστάσεις: **i) ευαισθητοποίηση/γνώση/κατανόηση· ii) δεξιότητες/συμπεριφορά· και iii) αυτοπεποίθηση/κίνητρα/στάσεις**. Η πρώτη διάσταση **ευαισθητοποίηση/γνώση/κατανόηση** καλύπτει ικανότητες που σχετίζονται με γνώσεις ή ενημερωτικές πτυχές (τη γνώση ορισμένων πληροφοριών ή την καλή πληροφόρηση για ένα θέμα). Η δεύτερη διάσταση **δεξιότητες/συμπεριφορά** περιγράφει ικανότητες που σχετίζονται με δράσεις και δεξιότητες που αποσκοπούν στη βελτίωση της ατομικής οικονομικής ευημερίας. Η τρίτη κατηγορία **αυτοπεποίθηση/κίνητρα/στάσεις** επιδιώκει να αποτυπώσει την εσωτερική διαδικασία λήψης αποφάσεων που στηρίζει ή εμποδίζει την οικονομική συμπεριφορά για την επίτευξη ή τη διατήρηση της οικονομικής ευημερίας.

Το διάγραμμα 2.1 παρέχει σχηματική αναπαράσταση και παράδειγμα του τρόπου οργάνωσης κάθε τομέα περιεχομένου και κάθε διάστασης εντός του πλαισίου. Είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη ότι πολλές ικανότητες μπορεί να αφορούν διάφορους τομείς περιεχομένου και δεν επαναλαμβάνονται προκειμένου να αποφεύγονται οι επικαλύψεις.

⁹ Η δομή αυτή συνάδει με το προηγούμενο πλαίσιο ικανοτήτων του ΟΟΣΑ/INFE για ενήλικες.

Διάγραμμα 2.1: Σχηματική αναπαράσταση των ικανοτήτων στον τομέα περιεχομένου «Χρήμα και συναλλαγές».

2.1.1. Τομέας περιεχομένου 1: Χρήμα και συναλλαγές

Ο παρών τομέας περιεχομένου καλύπτει τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις συμπεριφορές που αφορούν: τις διάφορες μορφές χρήματος και νομισμάτων· το εισόδημα· τις τιμές, τις πληρωμές και τις αγορές· και τη σημασία των οικονομικών αρχείων και των χρηματοπιστωτικών συμβάσεων.

Κύριος στόχος αυτού του τομέα περιεχομένου είναι η καθιέρωση και ο προσδιορισμός των ικανοτήτων που απαιτούνται για την κατανόηση των διαφόρων χαρακτηριστικών του χρήματος, του τρόπου απόκτησής του ως εισοδήματος, του τρόπου ανταλλαγής του για αγαθά και υπηρεσίες, καθώς και της σημασίας της παρακολούθησης και της τήρησης αρχείων σχετικά με τον τρόπο απόκτησης και ανταλλαγής του.

Τα θέματα αυτά καλύπτουν ορισμένες από τις πλέον βασικές και θεμελιώδεις ικανότητες. Η κατανόηση των χαρακτηριστικών του χρήματος είναι πολύ σημαντική, δεδομένου ότι το χρήμα αποτελεί το θεμέλιο της οικονομικής ευημερίας και μπορεί να έχει διάφορες μορφές. Οι ικανότητες που σχετίζονται με το εισόδημα είναι απαραίτητες για την οικονομική ανθεκτικότητα και αφορούν πολλές άλλες ικανότητες, όπως η κατάρτιση προϋπολογισμού, η αποταμίευση και η συνταξιοδότηση.

Οι ικανότητες στο τμήμα σχετικά με τις τιμές, τις αγορές και τις πληρωμές αποσκοπούν στην κάλυψη τομέων που σχετίζονται με την ανταλλαγή χρημάτων για υπηρεσίες και προϊόντα και τη μεταφορά χρημάτων. Ένα άτομο με αυτές τις ικανότητες θα αναζητεί τις πλέον συμφέρουσες τιμές για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες, καθώς και τις αποδοτικότερες μεθόδους για την αγορά τους.

Τέλος, το τελευταίο τμήμα καλύπτει τις χρηματοπιστωτικές συμβάσεις και τα οικονομικά αρχεία, που έχουν θεμελιώδη σημασία για την παρακολούθηση των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών και των συμβάσεων που υπογράφει το άτομο. Οι ικανότητες του παρόντος

τμήματος αφορούν γνώσεις που σχετίζονται με την υποβολή αιτημάτων, την τήρηση και την κατανόηση οικονομικών αρχείων και χρηματοπιστωτικών συμβάσεων.

2.1.2. Τομέας περιεχομένου 2: Προγραμματισμός και διαχείριση των οικονομικών

Ο παρών τομέας περιεχομένου καλύπτει τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις συμπεριφορές που αφορούν την κατάρτιση προϋπολογισμού· τη διαχείριση εσόδων και δαπανών· την αποταμίευση· τις επενδύσεις· τον μακροπρόθεσμο προγραμματισμό· τη συνταξιοδότηση· τις πιστώσεις· τις οφειλές και τη διαχείριση χρέους.

Κύριος στόχος αυτού του τομέα περιεχομένου είναι η δημιουργία ικανοτήτων για τη *διαχείριση της οικονομικής κατάστασης* ενός ατόμου ή ενός νοικοκυριού βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Σε αυτόν δεν περιλαμβάνεται μόνο η διαχείριση των εσόδων και των δαπανών σε καθημερινή βάση, αλλά και ο προγραμματισμός για το μέλλον· καλύπτονται ικανότητες που σχετίζονται με την αποταμίευση και τις επενδύσεις, καθώς και με τις πιστώσεις και τη διαχείριση χρέους.

Η διαχείριση των εσόδων και των δαπανών βασίζεται στην κατάρτιση του προϋπολογισμού και στην ακριβή διαχείριση των εισοδημάτων και των εξόδων. Οι ικανότητες στον τομέα της κατάρτισης του προϋπολογισμού, της διαχείρισης των εσόδων και των δαπανών επικεντρώνονται ιδιαίτερα στη σημασία του προγραμματισμού και της διατήρησης του ελέγχου των εισροών και εκροών χρημάτων. Επισημαίνουν επίσης τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να βοηθήσει η χρήση εργαλείων κατάρτισης του προϋπολογισμού.

Η αποταμίευση ή οι επενδύσεις αποτελούν επίσης σημαντικές πτυχές του προγραμματισμού και της διαχείρισης των οικονομικών. Ο τομέας περιεχομένου περιλαμβάνει ικανότητες που τονίζουν τη σημασία της αποταμίευσης χρημάτων, τον τρόπο υλοποίησής της και τα είδη των προϊόντων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον σκοπό αυτό. Επιπλέον, καλύπτονται επίσης τα βασικά στοιχεία των επενδύσεων, της διαφοροποίησης και των βιώσιμων επενδύσεων.

Για την επίτευξη οικονομικής ευημερίας, το άτομο θα πρέπει να στρέφει την προσοχή του πέρα από τις βραχυπρόθεσμες εκτιμήσεις και να λαμβάνει υπόψη τις μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές ανάγκες. Ως εκ τούτου, ο τομέας περιεχομένου περιλαμβάνει επίσης ικανότητες που σχετίζονται με τη *συνταξιοδότηση, τον μακροπρόθεσμο προγραμματισμό και τη δημιουργία περιουσιακών στοιχείων*.

Τέλος, τα τελευταία τμήματα του εν λόγω τομέα περιεχομένου επικεντρώνονται στις πιστώσεις και τη διαχείριση του χρέους. Οι ικανότητες σε αυτά τα τμήματα έχουν ως στόχο να ευαισθητοποιήσουν τα άτομα σχετικά με τις θετικές και αρνητικές πτυχές των πιστώσεων, τότε είναι σκόπιμο να υποβάλουν αίτηση χορήγησης πίστωσης, πώς να αποφεύγουν οικονομικές δυσχέρειες που σχετίζονται με τις οφειλές και πώς να αντιμετωπίζουν καταστάσεις υπερχρέωσης.

2.1.3. Τομέας περιεχομένου 3: Κίνδυνοι και ανταμοιβές

Ο παρών τομέας περιεχομένου καλύπτει τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις συμπεριφορές που αφορούν τον εντοπισμό των κινδύνων· τα δίχτυα χρηματοοικονομικής ασφάλειας· την ασφάλιση· και την εξισορρόπηση κινδύνων και ανταμοιβών.

Στόχος αυτού του τομέα περιεχομένου είναι να καλύψει τις ικανότητες που σχετίζονται με την αξιολόγηση των κινδύνων, την κατανόηση του τρόπου μετριασμού τους με ασφάλιση και δίκτυα χρηματοοικονομικής ασφάλειας, καθώς και με την κατανόηση των αντισταθμίσεων της ανάληψης κινδύνων.

Ο ορθός εντοπισμός των κινδύνων είναι σημαντικός για την οικονομική ευημερία του ατόμου, δεδομένου ότι η επίγνωση των κινδύνων έχει θεμελιώδη σημασία κατά τη λήψη οικονομικών και άλλου είδους αποφάσεων. Οι ικανότητες του πρώτου τμήματος καλύπτουν τα βασικά στοιχεία και τις πηγές κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων των εγγενών κινδύνων των χρηματοπιστωτικών προϊόντων και των κινδύνων που μπορούν να αντισταθμιστούν και να ασφαλιστούν.

Ανάλογα με τις προτιμήσεις των ανθρώπων και τις περιστάσεις, μπορεί επίσης να είναι σημαντικό να μετριαστούν οι κίνδυνοι. Ως εκ τούτου, το τμήμα καλύπτει τις ικανότητες που σχετίζονται με τα δίκτυα χρηματοοικονομικής ασφάλειας και την ασφάλιση. Οι ικανότητες αυτές μπορούν να συμβάλουν στη μείωση του κινδύνου και των απροσδόκητων αρνητικών κλυδωνισμών που μπορεί να επηρεάσουν την οικονομική ευημερία.

Ο κίνδυνος αποτελεί επίσης θεμελιώδη έννοια των επενδύσεων, καθώς η υψηλότερη αναμενόμενη ή απαιτούμενη απόδοση συνεπάγεται συνήθως υψηλότερο κίνδυνο. Ως εκ τούτου, το τμήμα καλύπτει επίσης τις ικανότητες που σχετίζονται με τις επενδύσεις.

2.1.4. Τομέας περιεχομένου 4: Χρηματοπιστωτικό περιβάλλον

Ο παρών τομέας περιεχομένου καλύπτει τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις συμπεριφορές που αφορούν το κανονιστικό πλαίσιο και την προστασία των καταναλωτών· τα δικαιώματα και τις ευθύνες των καταναλωτών· τη χρήση της χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης, των χρηματοοικονομικών πληροφοριών και των χρηματοοικονομικών συμβουλών· χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες· τις απάτες και την εξαπάτηση· την κατανόηση της φορολογίας και των δημόσιων δαπανών· και τις εξωτερικές επιρροές στις οικονομικές αποφάσεις.

Ο παρών τομέας περιεχομένου καλύπτει τα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες του χρηματοπιστωτικού κλάδου. Η πρώτη δέσμη ικανοτήτων αφορά την προστασία των καταναλωτών και τα δικαιώματα και τις ευθύνες των καταναλωτών. Οι κανόνες για την προστασία των καταναλωτών βοηθούν τους καταναλωτές να διατηρούν την οικονομική τους ευημερία. Τα άτομα θα πρέπει να έχουν επίγνωση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν όταν αγοράζουν προϊόντα ή υπηρεσίες.

Είναι σημαντικό οι ενήλικες να έχουν πρόσβαση σε αξιόπιστες πληροφορίες, εκπαίδευση και συμβουλές όσον αφορά τα χρηματοοικονομικά ζητήματα. Οι ικανότητες του τμήματος αυτού καλύπτουν ικανότητες που σχετίζονται με τη δυνατότητα εξεύρεσης τέτοιων πληροφοριών από επαληθευμένες πηγές, τον ρόλο της χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης, καθώς και τον χρόνο και τον τόπο αναζήτησης χρηματοοικονομικών συμβουλών.

Το χρηματοπιστωτικό περιβάλλον επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τα διαθέσιμα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες. Μια ομάδα ικανοτήτων επικεντρώνεται στα γενικά χαρακτηριστικά των χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών. Το τμήμα εξετάζει τις πληροφορίες που θα πρέπει να δημοσιοποιούνται και περιλαμβάνει ικανότητες που σχετίζονται με την καταλληλότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών.

Οι απάτες και η εξαπάτηση γίνονται ολοένα και πιο διαδεδομένες σε ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό περιβάλλον και μπορούν να έχουν σημαντικές οικονομικές συνέπειες. Προκειμένου να διατηρηθεί η οικονομική ευημερία, οι ενήλικες θα πρέπει να γνωρίζουν την ύπαρξη απάτης και εξαπάτησης. Το τμήμα περιλαμβάνει ικανότητες που σχετίζονται με την ευαισθητοποίηση και την ικανότητα των ατόμων να αντιδρούν σε δόλιες καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας αναφοράς περιπτώσεων απάτης και εξαπάτησης στην αρμόδια αρχή.

Οι φόροι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του χρηματοπιστωτικού περιβάλλοντος που πρέπει να αντιμετωπίζουν τα άτομα κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Οι ικανότητες στο παρόν τμήμα αφορούν την ανάγκη των ατόμων να γνωρίζουν τη σημασία των φόρων, την ικανότητά τους να υποβάλλουν φορολογικά έντυπα και την επίγνωση των συνεπειών σε περίπτωση που δεν το πράξουν. Το τμήμα καλύπτει επίσης τις ικανότητες που σχετίζονται με τις δημόσιες δαπάνες, ώστε τα άτομα να γνωρίζουν πού χρησιμοποιούνται οι φόροι.

Η τελευταία δέσμη ικανοτήτων επικεντρώνεται στις εξωτερικές επιρροές. Τα άτομα πρέπει να γνωρίζουν ότι η λήψη οικονομικών αποφάσεών τους μπορεί να επηρεαστεί από εξωγενείς παράγοντες και ότι οι οικονομικές αποφάσεις τους μπορεί να έχουν αντίκτυπο στην κοινωνία γενικότερα. Οι ικανότητες στο παρόν τμήμα επικεντρώνονται στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τους παράγοντες αυτούς και τη σημασία της ανάπτυξης στρατηγικών για τον μετριασμό τους, όπου είναι δυνατόν.

2.2. Οριζόντιες διαστάσεις του πλαισίου

2.2.1. Ψηφιακές χρηματοοικονομικές ικανότητες

Το αρχικό πλαίσιο βασικών ικανοτήτων G20/ΟΟΣΑ-INFE σχετικά με τις χρηματοοικονομικές γνώσεις των ενηλίκων δημοσιεύθηκε το 2016. Έκτοτε, η ψηφιοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα και της επικοινωνίας αυξήθηκε ραγδαία, ενώ επιταχύνθηκε ακόμη περισσότερο με την πανδημία COVID-19. Τα αγαθά και οι υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών, προσφέρονται πλέον όλο και περισσότερο με ψηφιακά μέσα, απειλώντας να αποκλείσουν άτομα που δεν διαθέτουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις συμπεριφορές να τα χρησιμοποιήσουν με ασφάλεια.

Το νέο πλαίσιο ΕΕ/ΟΟΣΑ-INFE ενσωματώνει καλύτερα τις ψηφιακές χρηματοοικονομικές ικανότητες, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις πρόσφατες εξελίξεις. Οι ψηφιακές χρηματοοικονομικές ικανότητες αναφέρονται σε ικανότητες που σχετίζονται με ψηφιακές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, ψηφιακά εργαλεία σχετικά με τα προσωπικά οικονομικά, ψηφιακά περιουσιακά στοιχεία ή οποιαδήποτε άλλη ικανότητα που αφορά ψηφιακά μέσα και έχει σημασία για τα προσωπικά οικονομικά. Οι ψηφιακές ικανότητες είναι οριζόντιες και συναφείς σε ολόκληρο το πλαίσιο. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω ικανότητες ενσωματώνονται οριζόντια σε όλους τους τομείς και στα τμήματα περιεχομένου αντί να ομαδοποιούνται σε ειδικό τμήμα για τις ψηφιακές χρηματοοικονομικές ικανότητες. Δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στη διαμόρφωση των ικανοτήτων με ευέλικτο τρόπο ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι πιθανές μελλοντικές εξελίξεις.

Παραδείγματα ψηφιακών χρηματοοικονομικών ικανοτήτων που έχουν προστεθεί περιλαμβάνουν ικανότητες σχετικά με τα ψηφιακά νομίσματα, τα ψηφιακά εργαλεία και τις μεθόδους πληρωμής, τα κρυπτοστοιχεία, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και την

προστασία τους, τα ψηφιακά χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες, τις ρομποτικές συμβουλές, τις διαδικτυακές απάτες και την εξαπάτηση, καθώς και τους κινδύνους στον κυβερνοχώρο.

Για να διευκολυνθεί ο εντοπισμός τους, οι ψηφιακές χρηματοοικονομικές ικανότητες επισημαίνονται με μπλε χρώμα στην εκτυπώσιμη έκδοση του πλαισίου¹⁰.

2.2.2. Ικανότητες βιώσιμων χρηματοοικονομικών

Οι ανησυχίες όσον αφορά τη βιωσιμότητα αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία για τα προσωπικά οικονομικά και επί του παρόντος παρατηρείται έντονη αύξηση των βιώσιμων χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών. Στην ΕΕ, οι ρυθμίσεις σχετικά με τα βιώσιμα χρηματοοικονομικά, και ιδίως όσον αφορά τις γνωστοποιήσεις αειφορίας, αναπτύσσονται με ταχύ ρυθμό. Έτσι προσφέρονται περισσότερες ευκαιρίες στα άτομα να εναρμονίσουν τις οικονομικές αποφάσεις τους με τις προτιμήσεις τους όσον αφορά τη βιωσιμότητα, γεγονός που μπορεί επίσης να έχει ευρύτερες κοινωνικές επιπτώσεις. Ωστόσο, ενδέχεται επίσης να αυξηθεί έτσι η πολυπλοκότητα του χρηματοπιστωτικού περιβάλλοντος εντός του οποίου πρέπει να λαμβάνουν τις αποφάσεις τους. Οι ενήλικες θα πρέπει να αναπτύξουν τις γνώσεις, τις στάσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη λήψη ορθών οικονομικών αποφάσεων που λαμβάνουν υπόψη τις προτιμήσεις τους όσον αφορά τη βιωσιμότητα (περιβαλλοντικές, κοινωνικές και σχετικές με τη διακυβέρνηση).

Οι ικανότητες βιώσιμων χρηματοοικονομικών καλύφθηκαν σε κάποιον βαθμό στο πλαίσιο των βασικών ικανοτήτων G20/ΟΟΣΑ-INFE του 2016 σχετικά με τις χρηματοοικονομικές γνώσεις των ενηλίκων. Πλέον έχουν ενσωματωθεί καλύτερα στο νέο πλαίσιο ΕΕ/ΟΟΣΑ-INFE. Οι ικανότητες βιώσιμων χρηματοοικονομικών διατυπώνονται κατά τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται επίσης στις αναμενόμενες εξελίξεις. Αυτό είναι ιδιαίτερα δύσκολο λόγω του υψηλού ρυθμού των εξελίξεων στον τομέα των βιώσιμων χρηματοοικονομικών και της τεχνικής φύσης ορισμένων ικανοτήτων.

Όπως και οι ψηφιακές χρηματοοικονομικές ικανότητες, οι ικανότητες βιώσιμων χρηματοοικονομικών ενσωματώνονται οριζόντια σε ολόκληρο το πλαίσιο, καθώς τα βιώσιμα χρηματοοικονομικά αφορούν διάφορες πτυχές των προσωπικών οικονομικών, μεταξύ άλλων, πτυχές πέραν των επενδύσεων.

Ορισμένες από τις πλέον συναφείς ικανότητες βιώσιμων χρηματοοικονομικών που έχουν προστεθεί αφορούν τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο των αγορών, τα χαρακτηριστικά βιωσιμότητας των επενδυτικών προϊόντων, τις βιώσιμες επενδύσεις, την προβολή ψευδοοικολογικής ταυτότητας, τους κινδύνους που σχετίζονται με το κλίμα και τα σήματα βιωσιμότητας.

Για να διευκολυνθεί ο εντοπισμός των ικανοτήτων βιώσιμων χρηματοοικονομικών στο πλαίσιο, επισημαίνονται με πράσινο χρώμα στην εκτυπώσιμη έκδοση του πλαισίου.

¹⁰ Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να μην γίνεται ειδική αναφορά στην ψηφιακή ή επιγραμμική ικανότητα, αλλά, δεδομένου ότι υπάρχει σχετική ψηφιακή διάσταση στην ικανότητα που θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη από τους χρήστες, έχει επισημανθεί με μπλε χρώμα.

2.2.3. Οικονομική ανθεκτικότητα

Η πανδημία COVID-19 αύξησε περαιτέρω την ανάγκη βελτίωσης της οικονομικής ανθεκτικότητας των νοικοκυριών και αντιμετώπισης της οικονομικής αστάθειας. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, το ένα τρίτο των νοικοκυριών της ΕΕ δεν ήταν σε θέση να αντιμετωπίσει απροσδόκητες δαπάνες υπό κανονικές συνθήκες, πόσο μάλλον κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Η διεθνής έρευνα του ΟΟΣΑ/INFE για τις χρηματοοικονομικές γνώσεις των ενηλίκων το 2020¹¹ κατέδειξε ότι, ήδη πριν από την πανδημία, περίπου ένας στους τρεις ενήλικες στις συμμετέχουσες χώρες του ΟΟΣΑ ανησυχούσε για την πληρωμή των συνήθων δαπανών διαβίωσης. Οι χρηματοοικονομικές γνώσεις μπορούν να βοηθήσουν τα άτομα να αναπτύξουν τη χρηματοοικονομική τους ανθεκτικότητα. Ωστόσο, τα επίπεδα χρηματοοικονομικών γνώσεων εξακολουθούν να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των ομάδων του πληθυσμού, με τις ομάδες που διαθέτουν λιγότερες χρηματοοικονομικές γνώσεις να είναι δυνητικά περισσότερο ευάλωτες και λιγότερο ανθεκτικές από οικονομική άποψη.

Για τους σκοπούς του παρόντος πλαισίου, ως οικονομική ανθεκτικότητα ορίζεται η ικανότητα ατόμων ή νοικοκυριών να αντιστέκονται, να αντιμετωπίζουν και να ανακάμπτουν από αρνητικούς κλυδωνισμούς με οικονομικές συνέπειες¹². Οι εν λόγω κλυδωνισμοί ενδέχεται να είναι μακροοικονομικοί (γενικοί) και μικροοικονομικοί (με βάση το άτομο). Σημαντικές παράμετροι εν προκειμένω είναι η πρόληψη (προληπτική δράση) και η ταχεία ανάκαμψη (ικανότητα αντοχής) από σοβαρές αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις που προκαλούν οι κλυδωνισμοί. Ως εκ τούτου, η οικονομική ανθεκτικότητα καλύπτει ευρύ φάσμα ικανοτήτων.

Το πλαίσιο χρηματοοικονομικών ικανοτήτων ΕΕ/ΟΟΣΑ-INFE για ενήλικες προσδιορίζει τις πλέον συναφείς ικανότητες για την οικονομική ανθεκτικότητα. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τις εθνικές κυβερνήσεις και τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη να χρησιμοποιήσουν το πλαίσιο για την ανάπτυξη πολιτικών και μέτρων που αποσκοπούν ειδικά στη διαμόρφωση οικονομικής ανθεκτικότητας, ειδικότερα όσον αφορά τις οικονομικά ευάλωτες ομάδες. Οι ικανότητες που σχετίζονται με την οικονομική ανθεκτικότητα δεν επισημαίνονται στην εκτυπώσιμη έκδοση του πλαισίου, αλλά επισημαίνονται στην έκδοση Excel.

2.2.4. Απαραίτητες ικανότητες

Παρότι το πλαίσιο καλύπτει ευρύ φάσμα ικανοτήτων που είναι σημαντικές για τα άτομα, δεν θεωρούνται υποχρεωτικά όλες απαραίτητες. Επιπλέον, η διεθνής έρευνα του ΟΟΣΑ/INFE για τις χρηματοοικονομικές γνώσεις των ενηλίκων το 2020¹³ και οι προηγούμενες έρευνες ΟΟΣΑ/INFE για τις χρηματοοικονομικές γνώσεις των ενηλίκων τόνισαν τη μεγάλη ανομοιογένεια των επιπέδων χρηματοοικονομικών γνώσεων όχι μόνο μεταξύ των χωρών, αλλά ιδίως στο εσωτερικό τους.

¹¹ <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy.pdf>

¹² Ο ορισμός αυτός συνάδει με τον ορισμό που χρησιμοποιείται στην έκθεση G20/ΟΟΣΑ-INFE για τη στήριξη της οικονομικής ανθεκτικότητας και του μετασχηματισμού μέσω των ψηφιακών χρηματοοικονομικών γνώσεων <https://www.oecd.org/finance/financial-education/supporting-financial-resilience-and-transformation-through-digital-financial-literacy.htm>.

¹³ <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy.pdf>

Για να διευκολυνθεί η πλοήγηση και η χρήση του πλαισίου για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες, το πλαίσιο προσδιορίζει τις ικανότητες που είναι ιδιαίτερα σημαντικές για: **i) την καθημερινή ζωή και/ή την τρέχουσα ή μελλοντική οικονομική ευημερία και ii) την πλειονότητα του ενήλικου πληθυσμού.** Για παράδειγμα, οι περισσότερες ικανότητες στον τομέα περιεχομένου «χρήμα και συναλλαγές», «προγραμματισμός και διαχείριση των οικονομικών» ή «χρηματοπιστωτικό περιβάλλον», καθώς και ορισμένες ικανότητες στον τομέα περιεχομένου «κίνδυνοι και ανταμοιβές» (π.χ. ασφάλιση και δίκτυα ασφάλειας) είναι σημαντικές για την καθημερινή ζωή των περισσότερων ενηλίκων [δηλαδή αφορούν τα σημεία i) και ii)]. Αντιθέτως, οι ικανότητες που αφορούν το συνάλλαγμα είναι σημαντικές μόνο για ορισμένους ενήλικες [δηλαδή αφορούν μόνο το σημείο i)].

Η εν λόγω κατηγοριοποίηση των ικανοτήτων απεικονίζει τον τρόπο με τον οποίο οι χρήστες μπορούν να επιλέγουν ορισμένες ικανότητες για να διακρίνουν τις «απαραίτητες» ικανότητες από τις πιο «προηγμένες» ή τις «εξειδικευμένες» ικανότητες. Η κατηγοριοποίηση αυτή δεν επισημαίνεται στην εκτυπώσιμη έκδοση του πλαισίου, παρά μόνο στην έκδοση Excel.

2.3. Εργαλείο εφαρμογής φίλτρων στις ικανότητες ανάλογα με τις ανάγκες του χρήστη

Η εκτυπώσιμη έκδοση του πλαισίου συμπληρώνεται από μια έκδοση Excel, η οποία διευκολύνει την πλοήγηση των χρηστών και την εφαρμογή φίλτρων στις ικανότητες ανάλογα με τις ανάγκες τους.

Για τις αντίστοιχες ικανότητες εφαρμόζονται πέντε ετικέτες. Οι ετικέτες αυτές είναι 1) ψηφιακές χρηματοοικονομικές ικανότητες· 2) ικανότητες βιώσιμων χρηματοοικονομικών· 3) ικανότητα που αφορά την οικονομική ανθεκτικότητα· 4) ικανότητα σχετική με την καθημερινή ζωή και/ή την τρέχουσα ή μελλοντική οικονομική ευημερία και 5) ικανότητα που αφορά την πλειονότητα του ενήλικου πληθυσμού. Επιπλέον, σε κάθε ικανότητα περιλαμβάνονται μεταδεδομένα (αριθμός ταυτότητας που αντιστοιχεί στην έκδοση Word του πλαισίου, τομέας περιεχομένου, θεματική ενότητα, θεματική υποενότητα και αν πρόκειται για ευαισθητοποίηση/γνώση/κατανόηση, δεξιότητα/συμπεριφορά ή αυτοπεποίθηση/κίνητρα/στάση).

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες μπορούν να εφαρμόζουν τις ετικέτες ανάλογα με τις ανάγκες τους και να φιλτράρουν τις ικανότητες που τους είναι πιο χρήσιμες. Μπορούν, για παράδειγμα, να επιλέξουν μόνο ικανότητες από μια συγκεκριμένη θεματική υποενότητα (για παράδειγμα «βασικά στοιχεία κινδύνου») ή με συγκεκριμένη ετικέτα (για παράδειγμα, ικανότητες με διάσταση βιώσιμων χρηματοοικονομικών ή ικανότητες που αφορούν τη χρηματοοικονομική ανθεκτικότητα). Οι ετικέτες είναι σωρευτικές, επομένως είναι δυνατόν να απομονώνονται όλες οι ικανότητες που αφορούν την πλειονότητα του πληθυσμού, οι οποίες σχετίζονται με την καθημερινή ζωή και/ή την τρέχουσα ή τη μελλοντική οικονομική ευημερία, και όσες έχουν μια διάσταση βιώσιμων χρηματοοικονομικών, εάν κάποιος θέλει να δημιουργήσει διδακτικό υλικό σχετικά με τις βασικές πτυχές των βιώσιμων χρηματοοικονομικών.

Στο μέλλον, μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο προσθήκης συμπληρωματικών ετικετών, ενώ οι χρήστες καλούνται να εφαρμόσουν συμπληρωματικές ετικέτες για την προσαρμογή του πλαισίου στις ανάγκες τους. Για παράδειγμα, υπάρχει η δυνατότητα επισήμανσης των

ικανοτήτων για τον εντοπισμό συγκεκριμένων περιπτώσεων χρήσης, όπως σημαντικές οικονομικές αποφάσεις στη ζωή.

3. ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

3.1. Διευκόλυνση της υιοθέτησης του πλαισίου χρηματοοικονομικών ικανοτήτων για ενήλικες

Η οριστικοποίηση του πλαισίου χρηματοοικονομικών ικανοτήτων ΕΕ/ΟΟΣΑ-INFE για ενήλικες είναι μόνο η αρχή. Το επόμενο βήμα θα αφορά τη διάδοση και τη διευκόλυνση της υιοθέτησης του πλαισίου μεταξύ των κρατών μελών και των ενδιαφερόμενων μερών, μεταξύ άλλων μέσω **στοχευμένης ανταλλαγής απόψεων το 2022**. Στόχος θα είναι να υποστηριχθεί η χρήση του πλαισίου σε συγκεκριμένες πολιτικές, εργαλεία και εκπαιδευτικό υλικό και να παρασχεθεί μια πλατφόρμα για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τα ενδιαφερόμενα μέρη με σκοπό την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και διδαγμάτων που αντλήθηκαν κατά την υιοθέτηση του πλαισίου.

3.2. Ανάπτυξη ενός πλαισίου χρηματοοικονομικών ικανοτήτων για παιδιά και νέους (κάτω των 18 ετών)

Το 2022, οι υπηρεσίες της Επιτροπής και ο ΟΟΣΑ, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα δρομολογήσουν τις εργασίες για το πλαίσιο χρηματοοικονομικών ικανοτήτων για παιδιά και νέους (άτομα κάτω των 18 ετών). Το πλαίσιο αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το 2023.

4. ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Οι ορισμοί αυτοί περιλαμβάνονται στις υφιστάμενες νομικές πράξεις της ΕΕ, βασίζονται στους σχετικούς ορισμούς ή τις διατάξεις των υφιστάμενων νομικών πράξεων της ΕΕ ή βασίζονται σε διεθνώς αναγνωρισμένα μέσα πολιτικής και δημοσιεύσεις του ΟΟΣΑ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ορισμοί αυτοί παρουσιάζονται με σύντομη ή απλουστευμένη μορφή. Στις περιπτώσεις συντόμευσης, απλούστευσης ή θέσπισης των ορισμών αποκλειστικά για τους σκοπούς του παρόντος εγγράφου, οι ορισμοί αυτοί δεν συνιστούν καθιερωμένο νομικό ορισμό.

Οι όροι και οι εκφράσεις που ορίζονται στο παρόν γλωσσάριο επισημαίνονται με πλάγιους χαρακτήρες στο κείμενο του πλαισίου.

- **Κρυπτοστοιχείο:** ψηφιακή αναπαράσταση αξίας ή δικαιωμάτων που μπορούν να μεταβιβαστούν και να αποθηκευτούν ηλεκτρονικά, με χρήση τεχνολογίας κατανεμημένου καθολικού ή παρόμοιας τεχνολογίας [2020/0265(COD), Πρόταση κανονισμού για τις αγορές κρυπτοστοιχείων]
- **Ηλεκτρονική υπογραφή:** δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή τα οποία είναι συνημμένα σε άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα ή συσχετίζονται λογικά με άλλα δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή και τα οποία χρησιμοποιούνται από τον υπογράφοντα για να υπογράψει [Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 910/2014 σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά]

- **Χρηματοοικονομικές γνώσεις:** συνδυασμός ευαισθητοποίησης, γνώσεων, δεξιοτήτων, στάσεων και συμπεριφορών σε χρηματοοικονομικά ζητήματα που είναι απαραίτητος για τη λήψη εμπεριστατωμένων χρηματοοικονομικών αποφάσεων και, τελικά, για την επίτευξη ατομικής οικονομικής ευημερίας (*Σύσταση του Συμβουλίου του ΟΟΣΑ για τον χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό, 29 Οκτωβρίου 2020¹⁴*)
- **Χρηματοοικονομική εκπαίδευση:** η διαδικασία με την οποία οι καταναλωτές χρηματοπιστωτικών προϊόντων / επενδυτές βελτιώνουν την κατανόησή τους όσον αφορά τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα, έννοιες και κινδύνους και, μέσω της ενημέρωσης, της καθοδήγησης και/ή της παροχής αντικειμενικών συμβουλών, αναπτύσσουν τις δεξιότητες και την αυτοπεποίθηση ώστε να ευαισθητοποιούνται καλύτερα ως προς τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους και τις ευκαιρίες, να κάνουν συνειδητές επιλογές, να γνωρίζουν πού πρέπει να απευθυνθούν για βοήθεια και να προβαίνουν σε άλλες αποτελεσματικές ενέργειες για τη βελτίωση της οικονομικής ευημερίας τους (*Αρχές υψηλού επιπέδου ΟΟΣΑ/INFE σχετικά με τις εθνικές στρατηγικές για τη χρηματοοικονομική εκπαίδευση, που εγκρίθηκαν από τους ηγέτες της G20 το 2012*)
- **Οικονομική ανθεκτικότητα:** η ικανότητα ατόμων ή νοικοκυριών να αντιστέκονται, να αντιμετωπίζουν και να ανακάμπτουν από αρνητικούς κλυδωνισμούς με οικονομικές συνέπειες (*έκθεση G20/ΟΟΣΑ-INFE για τη στήριξη της οικονομικής ανθεκτικότητας και του μετασχηματισμού μέσω των ψηφιακών χρηματοοικονομικών γνώσεων*)
- **Αμερόληπτος:** Για τους σκοπούς του παρόντος εγγράφου, ο όρος «αμερόληπτος» νοείται ως ανεπηρέαστος και απαλλαγμένος από κάθε σύγκρουση συμφερόντων. Επισημαίνεται ότι δεν πρόκειται για νομικό ορισμό της ΕΕ.
- **Ανεξάρτητες επενδυτικές συμβουλές** (ή ανεξάρτητες χρηματοοικονομικές συμβουλές για τους σκοπούς του παρόντος πλαισίου): συμβουλές που παρέχει μια επιχείρηση επενδύσεων σε πελάτη σε ανεξάρτητη βάση και εφόσον η εν λόγω επιχείρηση επενδύσεων συμμορφώνεται με ορισμένες απαιτήσεις, ιδίως όσον αφορά το επαρκώς ευρύ φάσμα διαθέσιμων χρηματοπιστωτικών μέσων, καθώς και με περιορισμούς στις αμοιβές, τις προμήθειες ή άλλα χρηματικά ή μη χρηματικά οφέλη που καταβάλλονται ή παρέχονται από τρίτο σε σχέση με την παροχή της υπηρεσίας προς τον πελάτη (με βάση τις διατάξεις της *οδηγίας 2014/65/ΕΕ για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων*)
- **Λογαριασμός πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά:** λογαριασμός πληρωμών που επιτρέπει στους καταναλωτές να διενεργούν ορισμένες συναλλαγές, όπως τουλάχιστον η κατάθεση χρηματικών ποσών, η ανάληψη μετρητών και η εκτέλεση και λήψη πράξεων πληρωμών από και προς τρίτους, συμπεριλαμβανομένης της εκτέλεσης μεταφορών πιστώσεων (με βάση τις διατάξεις της *οδηγίας 2014/92/ΕΕ για τη συγκρισιμότητα των τελών που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών, την αλλαγή λογαριασμού πληρωμών και την πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά*)

¹⁴ Ο ορισμός αυτός συνάδει με τον ορισμό της «ικανότητας» στη σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ· σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2018, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2018.189.01.0001.01.ELL.

- **Βιώσιμες επενδύσεις:** επένδυση σε οικονομική δραστηριότητα που συμβάλλει στην επίτευξη περιβαλλοντικού στόχου ή επένδυση σε οικονομική δραστηριότητα που συμβάλλει στην επίτευξη κοινωνικού στόχου ή επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο ή σε οικονομικά ή κοινωνικά μειονεκτούσες κοινότητες, εφόσον δεν βλάπτουν σημαντικά κανέναν από αυτούς τους στόχους ενώ οι εταιρείες-αποδέκτες των επενδύσεων ακολουθούν ορθές πρακτικές διακυβέρνησης [με βάση τον ορισμό του *κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 περί γνωστοποιήσεων αειφορίας στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών*]
- **Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα:** κάθε πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο («υποκείμενο των δεδομένων»): το ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο είναι εκείνο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως μέσω αναφοράς σε αναγνωριστικό στοιχείο ταυτότητας, όπως όνομα, σε αριθμό ταυτότητας, σε δεδομένα θέσης, σε επιγραμμικό αναγνωριστικό ταυτότητας ή σε έναν ή περισσότερους παράγοντες που προσιδιάζουν στη σωματική, φυσιολογική, γενετική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική ταυτότητα του εν λόγω φυσικού προσώπου [*κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών*]
- **Προβολή ψευδοοικολογικής ταυτότητας:** η πρακτική της απόκτησης αθέμιτου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος με την εμπορία χρηματοπιστωτικών προϊόντων ως φιλικών προς το περιβάλλον, ενώ στην πραγματικότητα δεν πληρούνται βασικά περιβαλλοντικά πρότυπα [με βάση τις διατάξεις του *κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων*]

Πλαίσιο χρηματοοικονομικών ικανοτήτων ΕΕ/ΟΟΣΑ-INFΕ για ενήλικες

Υπόμνημα

Με μπλε χρώμα: προτάσεις για ικανότητες που αναφέρονται στον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα και στην ψηφιακή παροχή χρηματοοικονομικών πληροφοριών, εκπαίδευσης και συμβουλών
Με πράσινο χρώμα: προτάσεις για ικανότητες που αναφέρονται στα βιώσιμα χρηματοοικονομικά
Με <i>πλάγιους χαρακτήρες</i> : έννοιες που ορίζονται στο γλωσσάριο

1. Χρήμα και συναλλαγές

Θέμα	Ευαισθητοποίηση, γνώση και κατανόηση	Δεξιότητες και συμπεριφορά	Εμπιστοσύνη, κίνητρα και στάσεις
1.1 Χρήμα και νομίσματα	Μορφές και χρήσεις χρήματος - Γνωρίζει ότι τα χρήματα μπορούν να έχουν διάφορες μορφές - Κατανοεί την έννοια του νόμιμου χρήματος	- Μπορεί να χρησιμοποιεί και να φυλάσσει χρήματα με ασφάλεια σε όλες τις μορφές του - Λαμβάνει υπόψη τα σχετικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των διαφόρων μορφών χρήματος όταν επιλέγει τη μορφή που θα χρησιμοποιήσει	- Έχει κίνητρο να μάθει για τις διάφορες μορφές χρήματος - Αισθάνεται αυτοπεποίθηση όταν χρησιμοποιεί διάφορες μορφές χρήματος
	Χαρτονομίσματα και κέρματα - Γνωρίζει πώς να εντοπίζει τα γνήσια χαρτονομίσματα και κέρματα - Έχει επίγνωση ότι τα νομίσματα ή συγκεκριμένα χαρτονομίσματα και κέρματα ενδέχεται να καταργηθούν με την πάροδο του χρόνου ως επίσημα χρήματα/μέσα πληρωμής	- Λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα σε περίπτωση εικαζόμενης παραποίησης χαρτονομισμάτων ή κερμάτων - Ανταλλάσσει χαρτονομίσματα και κέρματα που έχουν καταργηθεί με νέα εντός της προθεσμίας που ορίζεται για την εν λόγω ανταλλαγή	Έχει την ενδεδειγμένη στάση όταν αντιμετωπίζει πλαστά χρήματα
	Συνάλλαγμα Γνωρίζει Πώς εφαρμόζονται οι συναλλαγματικές ισοτιμίες για τη μετατροπή νομισμάτων	Μπορεί να μετατρέπει τιμές που εκφράζονται σε διαφορετικά νομίσματα	

	13. Ότι τα έξοδα και οι προμήθειες συναλλαγών και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες ποικίλλουν ανάλογα με τον χρόνο και τους παρόχους 14. Κατανοεί τον αντίκτυπο των διαφορετικών συναλλαγματικών ισοτιμιών στα εμβάσματα, στα ταξίδια στο εξωτερικό ή στις αγορές στο εξωτερικό 15. Έχει επίγνωση της ύπαρξης εργαλείων μετατροπής νομισμάτων	17. Λαμβάνει υπόψη τα έξοδα και τη συναλλαγματική ισοτιμία κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τον τρόπο αποστολής ή ανταλλαγής χρημάτων	18. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση κατά τη διαχείριση συναλλαγών σε διαφορετικά νομίσματα 19. Συγκρίνει τις συναλλαγματικές ισοτιμίες από διαφορετικούς παρόχους αναζητώντας τις καλύτερες τιμές
1.2 Εισόδημα	Πηγές εισοδήματος 20. Γνωρίζει τις πηγές εισοδήματος από εργασία και από επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των διαθέσιμων κρατικών παροχών και των απαιτήσεων για τη λήψη τους 21. Κατανοεί γιατί το καθαρό εισόδημα ενός ατόμου ενδέχεται να παρουσιάζει διακυμάνσεις 22. Μπορεί να εντοπίζει νόμιμους τρόπους για την αύξηση του εισοδήματος 23. Κατανοεί τον τρόπο με τον οποίο τα περιουσιακά στοιχεία ή οι επενδύσεις μπορούν να αποτελέσουν πηγή εισοδήματος	24. Δηλώνει στις φορολογικές αρχές όλες τις πηγές εισοδήματος	25. Αισθάνεται άνετα να συζητά θέματα εισοδήματος με άλλους, όταν είναι αναγκαίο

	Εκκαθαριστικά σημειώματα μισθοδοσίας και δηλώσεις εισοδημάτων Κατανοεί 26. Τις εγγραφές στο εκκαθαριστικό σημείωμα μισθοδοσίας και στη δήλωση εισοδημάτων 27. Τον τρόπο πρόσβασης, αποθήκευσης και παρακολούθησης των σχετικών πληροφοριών που αφορούν το εισόδημα ενός προσώπου 28. Τη διαφορά μεταξύ ακαθάριστου και καθαρού εισοδήματος 29. Κατανοεί ότι ορισμένες αυτόματες κρατήσεις από τη μισθοδοσία μπορεί να προορίζονται για τη δημιουργία περιουσιακών στοιχείων/για την παροχή δικαιωμάτων ή την πληρωμή δαπανών	Ελέγχει 30. Τα εκκαθαριστικά σημειώματα μισθοδοσίας και τις δηλώσεις εισοδημάτων και τις αρχειοθετεί για μελλοντική αναφορά 31. Το πραγματικό εισόδημα έναντι του αναμενόμενου εισοδήματος και επιδιώκει να αναλύει τους λόγους για τους οποίους ενδέχεται να διαφέρουν 32. Χρησιμοποιεί το ακαθάριστο ή το καθαρό εισόδημα, κατά περίπτωση, κατά τη λήψη αποφάσεων 33. Λαμβάνει υπόψη το πλήρες πακέτο αποδοχών, συμπεριλαμβανομένων των εισφορών σε αποταμιεύσεις ή σε ασφάλιση, κατά περίπτωση, όταν συγκρίνει το τρέχον εισόδημα με εναλλακτικές λύσεις	
	Εισοδηματικές ανάγκες 34. Κατανοεί ότι οι δαπάνες δεν θα πρέπει, ιδανικά, να υπερβαίνουν τα έσοδα 35. Έχει επίγνωση ότι είναι σημαντικό να διαθέτει επαρκές εισόδημα κατά τη συνταξιοδότηση	36. Αξιολογεί τις τρέχουσες εισοδηματικές ανάγκες και αναζητεί τρόπους για την απόκτηση επαρκούς εισοδήματος με σκοπό την κάλυψη αυτών των αναγκών 37. Προβαίνει σε ρεαλιστική εκτίμηση του αναμενόμενου εισοδήματος	39. Έχει κίνητρο να αναζητήσει τρόπο δημιουργίας επαρκούς εισοδήματος για τη διατήρηση του υφιστάμενου και του μελλοντικού βιοτικού επιπέδου

		38. Αποταμιεύει ένα μέρος των εισοδημάτων για συνταξιοδότηση	
	Επιπτώσεις της σταδιοδρομίας στο εισόδημα 40. Έχει επίγνωση ότι οι διάφορες θέσεις εργασίας και σταδιοδρομίες, συμπεριλαμβανομένης της επιχειρηματικότητας, συνδέονται με διαφορετικά επίπεδα εισοδήματος στην πάροδο του χρόνου	41. Λαμβάνει πρακτικά μέτρα για να ακολουθήσει συγκεκριμένη σταδιοδρομία ή να υλοποιήσει συγκεκριμένη επιχειρηματική ιδέα, κατά περίπτωση	42. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση κατά την υλοποίηση μιας επαγγελματικής επιλογής ή επιχειρηματικής ιδέας και την εξέταση του ενδεχόμενου αλλαγής θέσης εργασίας, κατά περίπτωση
1.3 Τιμές, αγορές και πληρωμές	Τιμές Γνωρίζει 43. Τον τρόπο υπολογισμού και ερμηνείας σημαντικών τιμών μονάδας αγορών, κατά περίπτωση 44. Ότι τα ίδια αγαθά ή οι ίδιες υπηρεσίες μπορεί να τιμολογούνται με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με διάφορους παράγοντες, όπως ο πωλητής, ο τόπος ή ο χρόνος της αγοράς 45. Ότι η αγοραστική αξία του χρήματος μπορεί να μεταβάλλεται με την πάροδο του χρόνου λόγω του πληθωρισμού	50. Υπολογίζει ή εκτιμά την τελική τιμή ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας 51. Αναζητά τρόπους για τη διαχείριση των επιπτώσεων του πληθωρισμού στα χρήματα που κατέχει 52. Επιδιώκει την αγορά αγαθών και υπηρεσιών σε λογική τιμή	53. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να διαπραγματευθεί μια λογική τιμή

	46. Ότι η τιμή δεν είναι το μόνο κατάλληλο κριτήριο για την αγορά συγκεκριμένου προϊόντος και ότι έχει επίσης σημασία η ποιότητα, οι όροι και οι προϋποθέσεις 47. Ότι το πραγματικό κόστος ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας μπορεί να εξαρτάται από παράγοντες, όπως οι φόροι, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες, τα έξοδα αποστολής και οι τελωνειακοί δασμοί (εφόσον παραγγέλλονται από χώρες εκτός της ΕΕ) 48. Τον τρόπο με τον οποίο υπολογίζεται η τελική τιμή καταναλωτή όταν δεν αναγράφεται στην κάρτα τιμής ενός αντικειμένου 49. Γνωρίζει ότι, κατά την αγορά προϊόντων μέσω διαδικτύου, η τιμή πανομοιότυπων αγαθών ή υπηρεσιών μπορεί να διαφέρει, μεταξύ άλλων, ανάλογα με τον ιστότοπο που συμβουλευεται ή το ιστορικό περιήγησης, τους ισχύοντες όρους αποστολής ή τον τόπο από τον οποίο πραγματοποιείται η αγορά		
	Σύγκριση τιμών 54. Κατανοεί ότι οι πληροφορίες που λαμβάνονται μέσω εργαλείων σύγκρισης κόστους τα οποία διατίθενται στο διαδίκτυο μπορεί να είναι ελλιπείς, ανακριβείς ή αποσπασματικές	55. Συγκρίνει τις τιμές παρόμοιων αγαθών που πωλούνται μέσω διαφορετικών διαύλων (συμπεριλαμβανομένων των παραδοσιακών καταστημάτων και των διαδικτυακών παρόχων) 56. Είναι σε θέση να χρησιμοποιεί αξιόπιστα διαδικτυακά εργαλεία σύγκρισης, εφόσον είναι διαθέσιμα, τα οποία συγκρίνουν την τιμή, την ποιότητα, τους όρους και τις προϋποθέσεις των αγαθών και των υπηρεσιών	57. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση όταν λαμβάνει αποφάσεις χρησιμοποιώντας πληροφορίες από αξιόπιστα (διαδικτυακά) εργαλεία σύγκρισης τιμών που αναπτύσσονται από αμερόληπτους παρόχους.

	Αγορές 58. Κατανοεί ότι τα χρήματα που δαπανώνται για την αγορά συγκεκριμένου αγαθού ή υπηρεσίας δεν είναι πλέον διαθέσιμα για κάτι άλλο [η έννοια του κόστους ευκαιρίας] 59. Κατανοεί ότι τα μη αναστρέψιμα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν στο παρελθόν δεν θα πρέπει να επηρεάζουν τις αποφάσεις αγοράς σήμερα [εφαρμόζοντας την έννοια των μη ανακτήσιμων εξόδων] 60. Γνωρίζει ότι μπορεί να υπάρχουν υποκατάστατα για προϊόντα, σε ορισμένες περιπτώσεις συμπεριλαμβανομένων μεταχειρισμένων ή ανακαινισμένων προϊόντων, και υπηρεσίες που μπορεί να κοστίζουν λιγότερο από εκείνα που είχε εντοπίσει αρχικά 61. Γνωρίζει ότι μπορεί να υπάρχουν συμπληρωματικά προϊόντα και υπηρεσίες που απαιτούνται για τη χρήση ορισμένων προϊόντων ή υπηρεσιών 62. Γνωρίζει τα ισχύοντα δικαιώματα των καταναλωτών κατά την πραγματοποίηση αγορών, ιδίως μέσω διαδικτύου (π.χ. πολιτικές επιστροφής, γνωστοποίηση πληροφοριών) Αναγνωρίζει	64. Εξετάζει τη συνολική αξία ή τη χρησιμότητα μιας πιθανής αγοράς, καθώς και την τιμή της 65. Κατά περίπτωση και όπως προβλέπεται από τον νόμο, επιστρέφει αγορές που πραγματοποιήθηκαν στο διαδίκτυο ή μέσω άλλων τρόπων εξ αποστάσεως πωλήσεων εντός του χρονικού διαστήματος που ορίζει ο νόμος για την πλήρη επιστροφή του τιμήματος 66. Αναπτύσσει στρατηγικές για την αποφυγή ή την ελαχιστοποίηση των υπερβολικών δαπανών, των παρορμητικών αγορών και άλλων ακούσιων συνεπειών της διαφήμισης και των κοινωνικών πιέσεων 67. Λαμβάνει μέτρα για την πραγματοποίηση συνειδητών αγορών 68. Εξετάζει βιώσιμες εναλλακτικές αντί των νέων αγορών, όπως η επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση	Αισθάνεται αυτοπεποίθηση 69. Κατά τη χρήση του δικαιώματος επιστροφής των αγορών που πραγματοποιήθηκαν στο διαδίκτυο ή με άλλους τρόπους εξ αποστάσεως πωλήσεων, εντός του χρονικού διαστήματος που ορίζει ο νόμος για την πλήρη επιστροφή του τιμήματος, κατά περίπτωση και όταν προβλέπεται από τον νόμο 70. Να αρνείται μια προσφορά πώλησης που δεν είναι ικανοποιητική ή επιθυμητή, συμπεριλαμβανομένων των διαδικτυακών προσφορών (δηλαδή αναδυόμενα παράθυρα, διαδικτυακές διαφημίσεις) 71. Να αντιστέκεται στην πίεση να προβεί σε μη προγραμματισμένες αγορές
--	--	--	--

	63. Ότι οι διαφημίσεις, οι ειδικές προσφορές και τα μέσα ενημέρωσης μπορούν να έχουν ισχυρό αντίκτυπο στην αντίληψη ότι κάποιος επιθυμεί συγκεκριμένες αγορές		
	Τρόποι πληρωμής και μεταφορά χρημάτων 72. Κατανοεί τη διαφορά μεταξύ των διαφόρων τρόπων πληρωμής και γνωρίζει πώς να τις χρησιμοποιεί με ασφάλεια (π.χ. χρεωστική ή πιστωτική κάρτα, επιγραμμικές υπηρεσίες μεταφοράς χρημάτων, τραπεζικό έμβασμα σε λογαριασμό λιανικής, κινητό/ψηφιακό πορτοφόλι, άμεση πληρωμή) 73. Γνωρίζει πώς να αξιολογεί τους πιθανούς κινδύνους και τα οφέλη των διαφόρων τρόπων πληρωμής 74. Έχει επίγνωση ότι ορισμένοι τρόποι πληρωμής αποτελούν μορφή δανεισμού και κατανοεί τον τρόπο με τον οποίο αυτό θα επηρεάσει τη συνολική τιμή που καταβάλλεται και ότι τα διάφορα είδη συναλλαγών έχουν διαφορετικές επιπτώσεις στις ταμειακές ροές 75. Γνωρίζει τους βασικούς κανόνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες όσον αφορά τη χρήση μετρητών και πληρωμών και συμμορφώνεται με αυτούς Έχει επίγνωση ότι: 76. Στην ΕΕ παρέχεται δικαίωμα τήρησης λογαριασμού πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής ή την οικονομική κατάσταση ενός προσώπου	80. Χρησιμοποιεί κατάλληλους τρόπους και τεχνολογίες για την πραγματοποίηση πληρωμών, λαμβάνοντας υπόψη το συνολικό κόστος, τον κίνδυνο και την προσωπική ευκολία του τρόπου που επιλέγει 81. Είναι σε θέση να εκτελεί ηλεκτρονικές πληρωμές σε διάφορες διευκολύνσεις πληρωμών, σύμφωνα με μέτρα ψηφιακής ασφάλειας 82. Λαμβάνει μέτρα για τη χρήση λογαριασμού πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά, εάν είναι επιλέξιμος 83. Λαμβάνει μέτρα για τη χρήση λογαριασμού πληρωμών που ανταποκρίνεται στις ατομικές ανάγκες και απαιτήσεις	84. Έχει κίνητρο να μάθει για τους διαφόρους τρόπους πληρωμής και μεταφοράς χρημάτων 85. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση κατά τη χρήση διαφόρων τρόπων πληρωμής και μεταφοράς χρημάτων και κατά την επιλογή των βέλτιστων τρόπων μεταφοράς χρημάτων, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη το κόστος και τους κινδύνους 86. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να αιτείται το άνοιγμα λογαριασμού πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά, εάν είναι επιλέξιμος

	77. Οι κανόνες της ΕΕ επιτρέπουν στους καταναλωτές να ανοίγουν και να αλλάζουν τραπεζικούς λογαριασμούς οπουδήποτε στην ΕΕ 78. Ένας λογαριασμός πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά μπορεί να προσφέρεται από παραδοσιακά και διαδικτυακά πιστωτικά ιδρύματα 79. Υπάρχει ταχεία διαδικασία για τους καταναλωτές που επιθυμούν να αλλάξουν τον λογαριασμό τους από μία τράπεζα σε άλλη		
	Έλεγχος και παρακολούθηση των πληρωμών και των αγορών 87. Κατανοεί ότι μπορεί να γίνουν λάθη κατά την πραγματοποίηση πληρωμών και αγορών και γνωρίζει πώς να τα εντοπίζει σε τιμολόγια, λογαριασμούς και αποδείξεις 88. Γνωρίζει ότι ορισμένες αποδείξεις θα πρέπει να φυλάσσονται ως αποδεικτικό στοιχείο της αγοράς	89. Ελέγχει τα στοιχεία της πληρωμής, τις αποδείξεις και τα ρέστα, τα τιμολόγια και τους λογαριασμούς, κατά περίπτωση 90. Ζητεί απόδειξη, εφόσον δεν παρέχεται, και φυλάσσει αποδείξεις και άλλα σχετικά έγγραφα που αφορούν σημαντικές αγορές 91. Παρακολουθεί όλα τα χρηματικά ποσά που καταβλήθηκαν ή δαπανήθηκαν	92. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να προβαίνει σε διπλό έλεγχο όταν φαίνεται ότι έχει γίνει σφάλμα κατά την πληρωμή ή την αγορά και να ενεργεί εάν έχει συμβεί κάτι τέτοιο
	Επιπτώσεις των αγορών 93. Γνωρίζει ότι ορισμένες αγορές ενδέχεται να συνεπάγονται συνεχείς δαπάνες, όπως συντήρηση ή αποθήκευση 94. Γνωρίζει πότε λήγουν οι συνδρομές και αν ανανεώνονται αυτόματα	95. Λαμβάνει υπόψη τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις των συνδρομών και άλλων αγορών που απαιτούν επαναλαμβανόμενες πληρωμές 96. Λαμβάνει τεκμηριωμένη απόφαση όσον αφορά τον συνολικό αντίκτυπο των επιλογών κατανομής των πληρωμών σε βάθος χρόνου	99. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να εφαρμόζει τις γνώσεις σχετικά με παράγοντες, όπως ο πληθωρισμός και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με την καθυστέρηση μιας αγοράς

		97. Πραγματοποιεί τυχόν συνεχείς πληρωμές, όπως έχει συμφωνηθεί 98. Λαμβάνει τεκμηριωμένη απόφαση σχετικά με το αν θα προβεί σε μεγάλες αγορές αμέσως ή στο μέλλον	
	Πτυχές βιωσιμότητας των τιμών και των αγορών 100. Έχει επίγνωση ότι τα αγαθά ή υπηρεσίες που αγοράζει ενδέχεται να έχουν διάφορες περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις	101. Λαμβάνει υπόψη τις περιβαλλοντικές, κοινωνικές και σχετικές με τη διακυβέρνηση προτιμήσεις στην απόφαση αγοράς ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας	102. Έχει κίνητρο να μάθει περισσότερα σχετικά με την προέλευση, τις συνθήκες παραγωγής, τις περιβαλλοντικές και τις κοινωνικές επιπτώσεις ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας, κατά περίπτωση, καθώς και σχετικά με τις επιδόσεις της εταιρείας που τα προσφέρει σε θέματα διακυβέρνησης 103. Έχει κίνητρο να αμφισβητήσει, όταν απαιτείται, τις πληροφορίες σχετικά με τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις και τις επιδόσεις διακυβέρνησης που γνωστοποιούνται από τον πωλητή, κατά περίπτωση
1.4 Οικονομικά αρχεία και χρηματοπιστωτικές συμβάσεις	Κατανόηση και υπογραφή συμβάσεων 104. Κατανοεί τις νομικές συνέπειες της υπογραφής μιας σύμβασης ή της συμφωνίας με τους όρους και τις προϋποθέσεις κατά την αγορά ενός περιουσιακού στοιχείου, ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας	106. Εφόσον αισθάνεται άνετα, υπογράφει συμβάσεις σε έντυπη μορφή ή, κατά περίπτωση, σε ηλεκτρονική μορφή	108. Εάν χρειάζεται, είναι διατεθειμένος να ζητήσει συμβουλές πριν από την υπογραφή σύμβασης σε έντυπη μορφή ή, κατά περίπτωση, σε ηλεκτρονική μορφή

	105.Κατανοεί ότι μια ηλεκτρονική υπογραφή μπορεί να έχει την ίδια νομική αξία με την ιδιόχειρη υπογραφή	107.Ελέγχει τα οικονομικά αρχεία και τις χρηματοπιστωτικές συμβάσεις πριν από την αρχειοθέτησή τους με συστηματικό και προσβάσιμο τρόπο	
	Οικονομικά αρχεία 109.Έχει επίγνωση της σημασίας της τήρησης ορισμένων εγγράφων σε μέρος που του επιτρέπει να ανατρέχει σε αυτά, εάν χρειαστεί 110.Στην περίπτωση εγγράφων σε ηλεκτρονική μορφή, έχει επίγνωση της δυνατότητας αποθήκευσης σε υπολογιστικό νέφος και των επιπτώσεων της αποθήκευσης εγγράφων σε εγκαταστάσεις αποθήκευσης σε υπολογιστικό νέφος (π.χ. επιπτώσεις όσον αφορά την ασφάλεια και το κόστος)	111.Μπορεί να ανακτήσει έγγραφα, όταν είναι αναγκαίο, μεταξύ άλλων εάν είναι αποθηκευμένα σε εγκαταστάσεις αποθήκευσης σε υπολογιστικό νέφος 112.Εξετάζει τυχόν αμφιβολίες που αφορούν τα οικονομικά αρχεία και τις χρηματοπιστωτικές συμβάσεις και ζητεί τη διόρθωση τυχόν σφαλμάτων 113.Ζητεί οικονομικά αρχεία και γραπτές συμβάσεις όταν δεν παρέχονται 114.Τηρεί πολλαπλά αντίγραφα ασφαλείας των οικονομικών αρχείων, μεταξύ άλλων σε ηλεκτρονική μορφή	

2. Προγραμματισμός και διαχείριση των οικονομικών

Θέμα	Ευαισθητοποίηση, γνώση και κατανόηση	Δεξιότητες και συμπεριφορά	Εμπιστοσύνη, κίνητρα και στάσεις
2.1 Κατάρτιση προϋπολογισμού	Παρακολούθηση εσόδων και δαπανών 115. Έχει επίγνωση ότι οι πιο πρόσφατες συναλλαγές ενδέχεται να μην αποτυπώνονται ακόμη στις τελευταίες οικονομικές καταστάσεις που συμβουλευτήκε	116. Παρακολουθεί τακτικά τα έξοδα και τις δαπάνες 117. Κάνει διάκριση μεταξύ των πάγιων και των μεταβλητών δαπανών 118. Αντιμετωπίζει τις βασικές δαπάνες ως υψηλότερη προτεραιότητα έναντι των δαπανών διακριτικής ευχέρειας 119. Τηρεί τυχόν έσοδα και δαπάνες από επιχειρηματική δραστηριότητα χωριστά από εκείνα του νοικοκυριού	
	Κατάρτιση προϋπολογισμού 120. Γνωρίζει τι είναι ο προϋπολογισμός, πώς δημιουργείται και γιατί είναι επωφελές να το πράττει 121. Έχει επίγνωση αξιόπιστων εργαλείων κατάρτισης προϋπολογισμού που αναπτύσσονται από <i>αμερόληπτους παρόχους, συμπεριλαμβανομένων των κινητών εφαρμογών και άλλων ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών κατάρτισης προϋπολογισμού</i> 122. Κατανοεί τον λόγο για τον οποίο είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προοπτικές κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού	123. Προσδιορίζει τις «ανάγκες» και τις «επιθυμίες» και ιεραρχεί όπως απαιτείται 124. Δημιουργεί τακτικό προϋπολογισμό για τον προγραμματισμό των εσόδων, των αποταμιεύσεων και των δαπανών, με τη χρήση κατάλληλων εργαλείων, εφόσον είναι διαθέσιμα	126. Έχει κίνητρο να αφιερώνει χρόνο στη δημιουργία και την παρακολούθηση του προϋπολογισμού ως στρατηγική για τη διατήρηση ή τη βελτίωση της οικονομικής ευημερίας 127. Έχει κίνητρο να εξετάζει τον συνολικό προϋπολογισμό κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις δαπάνες

		125.Χρησιμοποιεί τακτικά αξιόπιστα εργαλεία κατάρτισης προϋπολογισμού, συμπεριλαμβανομένων των κινητών εφαρμογών ή άλλων ψηφιακών εργαλείων, που αναπτύσσονται από αμερόληπτους παρόχους.	128.Έχει κίνητρο να στρέφει την προσοχή του πέρα από τις άμεσες ανάγκες και επιθυμίες κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού, ώστε να προετοιμάζεται για πιο μακροπρόθεσμες ανάγκες 129.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση για την προσαρμογή του προϋπολογισμού, εφόσον απαιτείται
2.2 Διαχείριση εσόδων και δαπανών	Βασικά στοιχεία διαχείρισης εσόδων και δαπανών 130.Κατανοεί τον λόγο για τον οποίο είναι σημαντική η ενεργή διαχείριση των χρημάτων πέραν της παρακολούθησης των εσόδων και των δαπανών 131.Έχει επίγνωση ότι οι οικογενειακές, κοινοτικές και κοινωνικοπολιτιστικές αξίες και τα έθιμα μπορούν να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι διαχειρίζονται τα χρήματά τους	132.Συγκρίνει τις πραγματικές δαπάνες με τα ποσά που περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό και προβαίνει σε προσαρμογές του προϋπολογισμού ή των δαπανών, όπου απαιτείται 133.Αναζητά τρόπους προσαρμογής των εσόδων ή των δαπανών, ανάλογα με τις ανάγκες, λαμβάνοντας υπόψη περιστασιακά έξοδα, όπως δώρα, δωρεές ή διακοπές.	134.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση κατά τη λήψη ανεξάρτητων αποφάσεων σχετικά με τα έσοδα και τις δαπάνες 135.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση κατά τον καθορισμό προσωπικών προτεραιοτήτων όσον αφορά τις βασικές δαπάνες και τις δαπάνες διακριτικής ευχέρειας 136.Αποδέχεται την ευθύνη της διαχείρισης των ατομικών οικονομικών και, ενδεχομένως, των οικονομικών του νοικοκυριού 137.Έχει άνεση να συζητά σχετικά με τον προγραμματισμό και τη διαχείριση των οικονομικών με άλλα οικεία πρόσωπα

			138. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να ενεργεί εξ ονόματος άλλων όσον αφορά τη διαχείριση των οικονομικών τους υποθέσεων, εφόσον του ανατίθεται η σχετική νομική ευθύνη
	Διαχείριση μη τακτικών και απρόβλεπτων εσόδων και δαπανών Κατανοεί: 139. Ότι τα διάφορα στάδια της ζωής και τα ιδιαίτερα γεγονότα που αφορούν το άτομο ή το νοικοκυριό ενδέχεται να επηρεάσουν τα έσοδα και τις δαπάνες 140. Τη σημασία του ενεργού προγραμματισμού των περιστασιακών μη τακτικών δαπανών 141. Τις πιθανές επιλογές για την πληρωμή απρόβλεπτων δαπανών 142. Γνωρίζει πόσα χρήματα απαιτούνται για την κάλυψη των δαπανών σε περίπτωση απώλειας εισοδήματος	143. Αναζητά τρόπους προσαρμογής των εσόδων ή των δαπανών, ανάλογα με τις ανάγκες, λαμβάνοντας υπόψη τις μη τακτικές δαπάνες και τις πιθανές διακυμάνσεις του εισοδήματος 144. Μπορεί να εντοπίζει και να επιλέγει τη βέλτιστη επιλογή για την πληρωμή απρόβλεπτων δαπανών 145. Λαμβάνει τεκμηριωμένες αποφάσεις όσον αφορά τη χρήση έκτακτων εισοδημάτων και περιουσιακών στοιχείων, όπως δώρα, βραβεία ή κληρονομία	
2.3 Αποταμίευση	Στόχοι και προτεραιότητες της αποταμίευσης Κατανοεί: 146. Τα οφέλη της αποταμίευσης, του καθορισμού στόχων αποταμίευσης και ενός σχεδίου για την επίτευξή τους 147. Τα οφέλη της έναρξης της αποταμίευσης από νεαρή ηλικία και της τακτικής αποταμίευσης	149. Προσδιορίζει έναν συγκεκριμένο στόχο αποταμίευσης με χρονοδιάγραμμα και συγκεκριμένη προσέγγιση για την επίτευξή του	

	148.Την έννοια της αντιμετώπισης της προσωπικής αποταμίευσης ως οικονομικής δέσμευσης, η οποία ενίοτε περιγράφεται ως «πληρώνετε πρώτα τον εαυτό σας»	150.Προσπαθεί να αποταμιεύει κάθε φορά που λαμβάνει εισόδημα 151.Δίνει προτεραιότητα στην αποταμίευση έναντι ορισμένων μορφών δαπανών διακριτικής ευχέρειας	152.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να θέτει προσωπικούς στόχους αποταμίευσης βάσει ρεαλιστικών προσδοκιών και πιστεύει ότι είναι δυνατόν να επιτευχθούν οι εν λόγω στόχοι αποταμίευσης 153.Θεωρεί την αποταμίευση βασική συνιστώσα του προϋπολογισμού ενός νοικοκυριού
	Αποταμιευτικά αποθέματα ασφαλείας Κατανοεί το όφελος της ύπαρξης 154.Αποταμίευσης έκτακτης ανάγκης για την κάλυψη χρηματοοικονομικών κλυδωνισμών 155.Μέρους των χρημάτων που αποταμιεύει σε εξαιρετικά προσιτή ή ρευστή μορφή	156.Λαμβάνει μέτρα για την αποταμίευση έκτακτης ανάγκης με σκοπό τη διαχείριση των χρηματοοικονομικών κλυδωνισμών	157.Εκτιμά την πρόσθετη <i>οικονομική ανθεκτικότητα</i> που δημιουργείται μέσω της αποταμίευσης 158.Αισθάνεται ικανοποίηση με το τρέχον αποταμιευτικό απόθεμα ασφαλείας ή έχει κίνητρο να το αυξήσει
	Επιτόκια 159.Κατανοεί τον αντίκτυπο του ανατοκισμού στις αποταμιεύσεις και τους τρόπους αποταμίευσης που καθιστούν δυνατή την αποκόμιση οφέλους	160.Εξακολουθεί να αποταμιεύει ακόμη και υπό συνθήκες χαμηλών επιτοκίων 161.Μεριμνά για την εξέταση του πραγματικού επιτοκίου των καταθέσεων	

		162.Χρησιμοποιεί αξιόπιστα και <i>αμερόληπτα</i> ψηφιακά εργαλεία σύγκρισης για να συγκρίνει τα επιτόκια, τις προμήθειες και άλλα χαρακτηριστικά των επιλογών αποταμιευτικού λογαριασμού και για να αξιολογεί τις επιπτώσεις τους στην αποταμίευση	
	Επιλογή αποταμιευτικών προϊόντων Γνωρίζει 163.Τις διάφορες διαθέσιμες επιλογές αποταμίευσης [ή μπορεί να τις αναζητήσει με ευκολία] 164.Οτι τα διάφορα αποταμιευτικά προϊόντα μπορεί να προσφέρουν διαφορετικούς συνδυασμούς προμηθειών, επιτοκίων και φορολογικών ελαφρύνσεων και να συνεπάγονται διάφορα είδη κινδύνων 165.Οτι τα αποταμιευτικά προϊόντα ενδέχεται να έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά βιωσιμότητας (περιβαλλοντικές, κοινωνικές και σχετικές με την εταιρική διακυβέρνηση πτυχές) 166.Πού μπορεί να έχει πρόσβαση σε κατάλληλα αποταμιευτικά προϊόντα 167.Κατανοεί ότι η προτίμηση μιας συγκεκριμένης αποταμιευτικής ή επενδυτικής επιλογής μπορεί να εξαρτάται εν μέρει από τον προβλεπόμενο χρονικό ορίζοντα για την επίτευξη ενός στόχου αποταμίευσης 168.Γνωρίζει πώς να αξιολογεί την ασφάλεια των διαφόρων τρόπων αποταμίευσης	170.Λαμβάνει προφυλάξεις για τη διατήρηση της ασφάλειας των χρημάτων που αποταμιεύει 171.Επιλέγει αποταμιευτικά προϊόντα σύμφωνα με τις προτιμήσεις του, συμπεριλαμβανομένων των προτιμήσεων που αφορούν τη βιωσιμότητα	172.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να επιλέγει αποταμιευτικά προϊόντα σύμφωνα με τις προτιμήσεις του, συμπεριλαμβανομένων των προτιμήσεων που αφορούν τη βιωσιμότητα, ή να αναζητά συμβουλές, εφόσον χρειάζεται

	169.Γνωρίζει ότι τα ποσά έως 100 000 EUR που κατατίθενται σε τραπεζικό λογαριασμό ανά άτομο και ανά ίδρυμα προστατεύονται από το σύστημα εγγύησης των καταθέσεων		
--	--	--	--

	Διαχείριση της αποταμίευσης 173. Έχει επίγνωση αξιόπιστων ψηφιακών εργαλείων που αναπτύσσονται από <i>αμερόληπτους</i> παρόχους και έχουν σχεδιαστεί για να συμβάλουν στην αποταμίευση σε τακτική βάση	174. Παρακολουθεί την αύξηση της αποταμίευσης και προβαίνει σε προσαρμογές εάν χρειάζεται 175. Ενημερώνεται σχετικά με τα υφιστάμενα εργαλεία διαχείρισης των προσωπικών οικονομικών 176. Χρησιμοποιεί αξιόπιστα και <i>αμερόληπτα</i> ψηφιακά εργαλεία για την υποστήριξη των αποφάσεων αποταμίευσης	177. Έχει κίνητρο να χρησιμοποιεί εργαλεία που στηρίζουν τη λήψη χρηματοοικονομικών αποφάσεων και βελτιώνουν την οικονομική συμπεριφορά του ατόμου
2.4 Επενδύσεις	Βασικά στοιχεία των επενδύσεων 178. Γνωρίζει τη διαφορά μεταξύ αποταμίευσης και επένδυσης, καθώς και μεταξύ χρέους και ιδίων κεφαλαίων 179. Έχει επίγνωση ότι ορισμένες μορφές επενδύσεων είναι πιο ρευστοποιήσιμες από άλλες 180. Γνωρίζει ότι η αξία μιας επένδυσης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί 181. Γνωρίζει ότι τα διάφορα είδη τελών και επιβαρύνσεων (εφάπαξ και συνεχή, άμεσα και έμμεσα) μπορούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην απόδοση μιας επένδυσης 182. Κατανοεί τον τρόπο με τον οποίο οι μεταβολές του πληθωρισμού, των επιτοκίων και/ή των συναλλαγματικών ισοτιμιών ενδέχεται να επηρεάσουν τα πιο μακροπρόθεσμα σχέδια	186. Μπορεί να υπολογίσει την αναλογική αύξηση ή μείωση της αξίας μιας επένδυσης	187. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να εξετάζει αν μπορούν να επιτευχθούν συγκεκριμένοι στόχοι με επενδύσεις 188. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να μην προβαίνει σε επένδυση εάν δεν κατανοεί το χρηματοπιστωτικό προϊόν ή την υπηρεσία

	183.Κατανοεί τη διαφορά μεταξύ πιθανών (μη πραγματοποιηθέντων) και πραγματοποιηθέντων κερδών ή ζημιών 184.Έχει επίγνωση των πρόσθετων κινδύνων που ενέχει η λήψη μη τεκμηριωμένων επενδυτικών αποφάσεων 185.Κατανοεί βασικές επενδυτικές έννοιες, όπως η διαχρονική αξία του χρήματος, η ανοχή κινδύνου, ο επενδυτικός ορίζοντας και οι επενδυτικοί στόχοι		
	Τιμές μετοχών και κεφαλαίων 189.Κατανοεί ότι η ίδια μετοχή ή το ίδιο κεφάλαιο μπορεί να έχει διαφορετική τιμή αγοράς/πώλησης σε διαφορετικές χρονικές στιγμές		
	Επιλογή και διαφοροποίηση των επενδύσεων Γνωρίζει 190.Τα χαρακτηριστικά των διαφόρων επενδυτικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των επιπέδων κινδύνου, της ρευστότητας, της αναμενόμενης απόδοσης και των χαρακτηριστικών βιωσιμότητας, ή μπορεί να τα αναζητήσει με ευκολία 191.Οτι ενδέχεται να επιβάλλονται τέλη, προμήθειες και άλλες επιβαρύνσεις για επενδυτικά προϊόντα και υπηρεσίες και ότι τα στοιχεία αυτά μπορεί να ποικίλλουν ανάλογα με τον πάροχο και τον δίαυλο πωλήσεων 192.Οτι οι τιμές για το ίδιο επενδυτικό προϊόν μπορεί να διαφέρουν μεταξύ των παρόχων και των διαύλων πωλήσεων	197.Εξετάζει τους κινδύνους, τις αποδόσεις, το κόστος και άλλα επενδυτικά χαρακτηριστικά κατά τη διαχείριση και την παρακολούθηση των επενδύσεων 198.Παρακολουθεί τις επενδύσεις σε περιοδική βάση και προβαίνει σε προσαρμογές ανάλογα με τις ανάγκες 199.Είναι σε θέση να ενσωματώνει τις προσωπικές προτιμήσεις όσον αφορά τον επενδυτικό στόχο, την ανοχή κινδύνου, τον χρονικό ορίζοντα και τη βιωσιμότητα, κατά τη λήψη επενδυτικής απόφασης	Αισθάνεται αυτοπεποίθηση και έχει κίνητρο να 204.Διεξάγει έρευνα σχετικά με πιθανές επενδύσεις πριν αναλάβει τη δέσμευση 205.Συγκρίνει το επίπεδο βιωσιμότητας των επενδυτικών προϊόντων χρησιμοποιώντας, για παράδειγμα, άλλα πρότυπα, σήματα ή διαβαθμίσεις

	193.Οτι τα διάφορα επενδυτικά προϊόντα ενδέχεται να έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά βιωσιμότητας (περιβαλλοντικά, κοινωνικά και σχετικά με την εταιρική διακυβέρνηση) 194.Κατανοεί τα οφέλη της κατοχής ενός διαφοροποιημένου χαρτοφυλακίου επενδύσεων 195.Γνωρίζει τον λόγο για τον οποίο είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η συνολική κατανομή των περιουσιακών στοιχείων κατά την επένδυση 196.Έχει επίγνωση ότι υπάρχουν διάφοροι χρηματιστές και εργαλεία διαπραγμάτευσης στα οποία μπορεί να έχει πρόσβαση με διάφορα παραδοσιακά και ψηφιακά μέσα	200.Μπορεί να ανακτά συναφείς και αξιόπιστες πληροφορίες για την τεκμηρίωση επενδυτικών αποφάσεων 201.Διερευνά πιθανές επενδύσεις 202.Διαμορφώνει ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο 203.Είναι σε θέση να συνδυάζει διάφορα επενδυτικά προϊόντα, όπως συντάξεις, ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής, ασφαλίσσεις επιβίωσης, οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων ή άλλα επενδυτικά προϊόντα, κατά περίπτωση	206.Αμφισβητεί προσφορές επενδύσεων που φαίνονται πολύ καλές για να είναι αληθείς 207.Συγκρίνει τη σύνθεση του χαρτοφυλακίου επενδύσεων των συνταξιοδοτικών ταμείων, των ασφαλιστηρίων ζωής, των ασφαλίσεων επιβίωσης, των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων ή άλλων επενδυτικών προϊόντων, προκειμένου να αξιολογήσει την καταλληλότητά τους με ολιστικό τρόπο 208.Μην αφήνει την επενδυτική συμπεριφορά του να καθοδηγείται από τον φόβο μη χάσει κάποια ευκαιρία 209.Έχει την προθυμία να παρέχει σχετικές πληροφορίες προσωπικού χαρακτήρα στον ενδιαμέσο φορέα για την αξιολόγηση της καταλληλότητας
	Κρυπτοστοιχεία και σχετικές ψηφιακές εξελίξεις 210.Έχει επίγνωση της ύπαρξης διαφόρων ειδών κρυπτοστοιχείων και διαθέτει βασικές γνώσεις όσον αφορά τον τρόπο πρόσβασης σε αυτά και ανταλλαγής τους	213.Κατά περίπτωση, γνωρίζει πώς να χρησιμοποιεί με ασφάλεια διάφορα είδη κρυπτοστοιχείων και σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο	214.Παρακολουθεί τις εξελίξεις σε σχέση με τις αναδυόμενες τεχνολογίες που αφορούν χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες

	211. Έχει επίγνωση των κινδύνων που σχετίζονται με τη χρήση <i>κρυπτοστοιχείων</i> για σκοπούς πληρωμών ή επενδύσεων, καθώς και των κινδύνων που σχετίζονται με τις «πλατφόρμες ανταλλαγής κρυπτοστοιχείων» (όπως τεχνολογικοί ή άλλοι κίνδυνοι), οι οποίοι μπορούν να έχουν σημαντικές οικονομικές συνέπειες 212. Γνωρίζει ότι παρουσιάζονται συχνά <i>απάτες</i> που σχετίζονται με <i>κρυπτοστοιχεία</i>, με σκοπό συχνά να προσελκύσουν δυνητικά θύματα με την υπόσχεση για υψηλές αναμενόμενες αποδόσεις		
	Δικαιώματα μετόχων 215. Έχει επίγνωση των δικαιωμάτων και των οφελών που συνδέονται με την κατοχή μετοχής μιας εταιρείας 216. Έχει επίγνωση των δικαιωμάτων των μετόχων να επηρεάζουν τις αποφάσεις μιας εταιρείας, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις επιδόσεις της στον τομέα της βιωσιμότητας 217. Έχει επίγνωση της δυνατότητας και των απαιτήσεων συμμετοχής σε συλλογικές ενέργειες των μετόχων, <i>καθώς και των σχετικών ψηφιακών εργαλείων</i>	218. Κατά περίπτωση, μπορεί να προβαίνει σε ενέργειες για συμμετοχή σε εταιρείες κατά τη διάρκεια ετήσιων γενικών συνελεύσεων των μετόχων ή μέσω συλλογικών ενεργειών των μετόχων, σύμφωνα με τις προτιμήσεις του όσον αφορά τη βιωσιμότητα και άλλες προτιμήσεις	
	Βιώσιμες επενδύσεις <i>Γνωρίζει</i> 219. Για τα υφιστάμενα προϊόντα <i>βιώσιμων επενδύσεων</i> στην αγορά 220. Για τις διάφορες διαστάσεις της βιωσιμότητας (περιβάλλον, κοινωνία και διακυβέρνηση) και για τις αρχές στις οποίες βασίζεται καθεμία από αυτές τις διαστάσεις	222. Αναζητά επενδυτικά προϊόντα σύμφωνα με τις προσωπικές προτιμήσεις βιωσιμότητας 223. Επιλέγει μια επενδυτική στρατηγική από την άποψη της αποεπένδυσης ή της συμμετοχής ή του συνδυασμού των δύο, ανάλογα με την προσωπική κατάσταση και τις προτιμήσεις	226. Έχει κίνητρο να διερευνήσει τα προϊόντα που ήδη κατέχει ή στα οποία σχεδιάζει να επενδύσει, ώστε να διασφαλίσει ότι πληρούν τις προσωπικές προτιμήσεις όσον αφορά τη βιωσιμότητα

	221.Ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορες επενδυτικές στρατηγικές για επενδύσεις σύμφωνα με τις προτιμήσεις του σε σχέση με το περιβάλλον, την κοινωνία και την εταιρική διακυβέρνηση (βιωσιμότητα), για παράδειγμα με την αποφυγή επενδύσεων σε ορισμένους τομείς ή εταιρείες (αποεπένδυση) ή με τη συμμετοχή σε ορισμένες εταιρείες με σκοπό να πεισθούν να αλλάξουν τις δραστηριότητές τους (συμμετοχή)	224.Υποβάλλει συμπληρωματικές ερωτήσεις σε σύμβουλο σχετικά με πτυχές των επενδυτικών προϊόντων που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα 225.Διερευνά και συγκρίνει τα χαρακτηριστικά βιωσιμότητας των πιθανών αποταμιευτικών και επενδυτικών προϊόντων	227.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να θέτει ερωτήσεις σχετικά με τον βαθμό στον οποίο ένα επενδυτικό προϊόν πληροί τα κριτήρια βιωσιμότητας
	Εμπορεύματα 228. Έχει επίγνωση ότι η αξία των επενδύσεων σε υλικά αγαθά, όπως ο χρυσός, μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ως αποτέλεσμα μιας σειράς παραγόντων	229. Παρακολουθεί τις αλλαγές στην τιμή των αγαθών που κατέχει ως επενδύσεις	
	Παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδυτικές αποφάσεις 230. Έχει επίγνωση ότι ανθρώπινα χαρακτηριστικά όπως τα συναισθήματα ή οι γνωστικές προκαταλήψεις μπορούν να επηρεάσουν τις επενδυτικές αποφάσεις με απρόβλεπτους τρόπους 231.Έχει επίγνωση των κινδύνων που συνδέονται με το κοινωνικό εμπόριο	232.Λαμβάνει μέτρα για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων, τον έλεγχο των συναισθηματικών αντιδράσεων και λαμβάνει υπόψη τις γνωστικές προκαταλήψεις κατά τη λήψη επενδυτικών αποφάσεων	
2.5 Μακροπρόθεσμος προγραμματισμός και δημιουργία περιουσιακών στοιχείων	Βασικά στοιχεία του μακροπρόθεσμου προγραμματισμού 233.Κατανοεί τη σημασία του να έχει υπόψη μια πιο μακροπρόθεσμη προοπτική ακόμη και όταν οι βραχυπρόθεσμες ανάγκες είναι πιεστικές	237.Καταρτίζει οικονομικά σχέδια για μελλοντικά θετικά και αρνητικά γεγονότα της ζωής που ενδέχεται να έχουν οικονομικές συνέπειες Καθορίζει στρατηγικές για:	245.Εκτιμά τον μακροπρόθεσμο χρηματοοικονομικό προγραμματισμό ως τρόπο διατήρησης ή αύξησης της οικονομικής ευημερίας

	234. Κατανοεί ότι ο μακροπρόθεσμος προγραμματισμός μπορεί να απαιτεί διαφορετικά είδη χρηματοπιστωτικών προϊόντων από εκείνα που χρησιμοποιούνται για την αποταμίευση έκτακτης ανάγκης 235. Αναγνωρίζει ότι οι ενέργειες που απαιτούνται για την επίτευξη πιο μακροπρόθεσμων σχεδίων ενδέχεται να χρειάζονται προσαρμογή με την πάροδο του χρόνου 236. Κατανοεί τη σημασία της κατάρτισης σχεδίων για το τέλος του κύκλου ζωής, συμπεριλαμβανομένης της εξέτασης των οικονομικών απαιτήσεων των εξαρτώμενων μελών, της λήψης αποφάσεων σχετικά με τον τρόπο κατανομής των ανεξόφλητων δαπανών, των χρεών και των περιουσιακών στοιχείων, και της σύνταξης διαθήκης, κατά περίπτωση	238. Την ανάληψη δράσης [αντιμετώπιση της αναβλητικότητας] κατά την κατάρτιση πιο μακροπρόθεσμων σχεδίων 239. Την εξισορρόπηση των άμεσων αναγκών και των επιθυμιών με πιο μακροπρόθεσμα σχέδια, ώστε να επιτευχθούν πιο μακροπρόθεσμοι οικονομικοί στόχοι 240. Παρακολουθεί τη μεταβολή της αξίας των επενδύσεων, των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων Λαμβάνει υπόψη: 241. Τις προβλέψιμες διακυμάνσεις των εσόδων και των δαπανών κατά την κατάρτιση πιο μακροπρόθεσμων σχεδίων 242. Όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις του ατόμου και του νοικοκυριού όταν εξετάζει πιο μακροπρόθεσμες ανάγκες 243. Την πιθανότητα τα μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας να χρειάζονται οικονομική στήριξη μακροπρόθεσμα 244. Εφαρμόζει σχέδια για την κάλυψη των τρεχουσών δαπανών διαβίωσης των εξαρτώμενων μελών και μεριμνά για την κατανομή των ανεξόφλητων δαπανών, των χρεών και των περιουσιακών στοιχείων στο τέλος της ζωής, και τα ελέγχει κατά καιρούς	246. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση όταν προβαίνει σε αλλαγές στα πιο μακροπρόθεσμα οικονομικά σχέδια, εφόσον χρειάζεται 247. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να θέτει σε εφαρμογή μακροπρόθεσμα οικονομικά σχέδια 248. Έχει κίνητρο να εξετάζει τις πιο μακροπρόθεσμες οικονομικές ανάγκες των εξαρτώμενων μελών
--	---	--	---

2.6 Συνταξιοδότηση	Βασικά στοιχεία του προγραμματισμού της συνταξιοδότησης Κατανοεί τους λόγους για τους οποίους 249.Είναι σημαντικό να εξετάζει τρόπους για τη διασφάλιση οικονομικής ασφάλειας πέραν της εργάσιμης ηλικίας και την έναρξη αποταμίευσης για τη συνταξιοδότηση από νεαρή ηλικία	250.Καταρτίζει σχέδια για την επίτευξη οικονομικής ασφάλειας πέραν της εργάσιμης ηλικίας 251.Λαμβάνει υπόψη όλους τους πιθανούς σχετικούς πόρους και δεσμεύσεις κατά τον προγραμματισμό της συνταξιοδότησης	252.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση κατά τον προγραμματισμό της συνταξιοδότησης 253.Εκτιμά τη σημασία της εξισορρόπησης του υφιστάμενου βιοτικού επιπέδου και των επιλογών δαπανών με στόχο την επίτευξη βελτιωμένων οικονομικών επιλογών αργότερα στη ζωή
	Κατηγορίες συνταξιοδοτικών προϊόντων 254.Γνωρίζει ποιος δικαιούται σύνταξη από το Δημόσιο και σε ποιο ποσό ανέρχεται 255.Κατανοεί επαρκώς τα βασικά είδη δημόσιων και ιδιωτικών συντάξεων που διατίθενται σε εθνικό επίπεδο Γνωρίζει 256.Τη διαφορά μεταξύ προαιρετικής και υποχρεωτικής συνταξιοδοτικής αποταμίευσης και τη διαφορά μεταξύ επαγγελματικών και ατομικών συνταξιοδοτικών συστημάτων 257.Ότι, σε ορισμένες δικαιοδοσίες, τα άτομα ενδέχεται να εγγράφονται αυτομάτως σε συνταξιοδοτικό πρόγραμμα 258.Αν είναι δυνατή η απεγγραφή από συνταξιοδοτικό πρόγραμμα [κατά περίπτωση]	259.Επιλέγει μεταξύ συνταξιοδοτικών προϊόντων ή δημιουργεί συνδυασμούς συνταξιοδοτικών προγραμμάτων για τη δημιουργία επαρκούς συνταξιοδοτικού εισοδήματος, όταν είναι δυνατόν	

	Διαχείριση συνταξιοδοτικών προϊόντων 260. Κατανοεί ότι είναι σημαντικό να προγραμματίζει τις φάσεις πληρωμής της συνταξιοδότησης καθώς και τη φάση συσσώρευσης Έχει επίγνωση: 261. Των βασικών επιλογών για την αποκόμιση εισοδήματος από συνταξιοδοτικό προϊόν κατά τη συνταξιοδότηση 262. Των κινδύνων της ανάληψης χρημάτων από συνταξιοδοτικές αποταμιεύσεις ή του δανεισμού έναντι των συνταξιοδοτικών αποταμιεύσεων πριν από τη συνταξιοδότηση 263. Έχει επίγνωση αξιόπιστων ψηφιακών εργαλείων που αναπτύσσονται από αμερόληπτους παρόχους και έχουν σχεδιαστεί για υπολογισμούς που σχετίζονται με τη συνταξιοδότηση και τη διαχείριση συντάξεων σε τακτική βάση	264. Ακολουθεί ένα συνταξιοδοτικό πρόγραμμα και προβαίνει στις αναγκαίες προσαρμογές για τη διασφάλιση του απαιτούμενου εισοδήματος στην τρίτη ηλικία 265. Λαμβάνει ενεργές αποφάσεις για τη διαχείριση των αποταμιεύσεων για τη συνταξιοδότηση και κατά τη διάρκεια αυτής [κατά περίπτωση] 266. Επιδιώκει να επωφελείται από προγράμματα παροχής κινήτρων για την ενθάρρυνση της συνταξιοδοτικής αποταμίευσης, όπως συνταξιοδοτικά προγράμματα εργοδοτών και φορολογικά πλεονεκτήματα, όταν είναι δυνατόν 267. Εξετάζει τις επιπτώσεις ωθήσεων, όπως συνταξιοδοτικά προγράμματα με δυνατότητα απεγγραφής ή υποχρεωτικές ελάχιστες εισφορές σε συνταξιοδοτικές αποταμιεύσεις	
	Ζητήματα βιωσιμότητας όσον αφορά τις συντάξεις 268. Κατανοεί τον βαθμό στον οποίο ένα συγκεκριμένο συνταξιοδοτικό προϊόν πληροί τα κριτήρια βιωσιμότητας	269. Επιλέγει το συνταξιοδοτικό προϊόν του ανάλογα με τις προσωπικές προτιμήσεις κινδύνου και βιωσιμότητας	270. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να θέτει ερωτήσεις σχετικά με τον βαθμό στον οποίο τα συνταξιοδοτικά προϊόντα πληρούν τα κριτήρια βιωσιμότητας και να διατυπώνει απαιτήσεις για περισσότερες/καλύτερες επιλογές, εφόσον χρειάζεται

2.7 Πιστώσεις	Ζητήματα πριν από την αίτηση χορήγησης πίστωσης Κατανοεί: 271.Τις επιπτώσεις μιας πιστοδότησης στο μελλοντικό διαθέσιμο εισόδημα 272.Τη σημασία της αξιολόγησης της ικανότητας αποπληρωμής πριν από τον δανεισμό χρημάτων 273.Τις επιπτώσεις του ανατοκισμού στις πιστώσεις 274.Τη σημασία του να γνωρίζει τη διάρκεια της περιόδου αποπληρωμής και αν είναι σταθερή 275.Οτι το συνολικό κόστος της πίστωσης ενδέχεται να είναι υψηλότερο από αυτό που προκύπτει μόνο από το επιτόκιο 276.Μπορεί να κάνει διάκριση μεταξύ της χρήσης πιστώσεων για τη δημιουργία ή την αύξηση του μελλοντικού εισοδήματος ή του πλούτου και της χρήσης πιστώσεων για κατανάλωση	277.Χρησιμοποιεί πιστώσεις μόνο όταν είναι αναγκαίο και αφού εξετάσει τις συνέπειες 278.Αξιολογεί το συνολικό κόστος της πίστωσης και την πιθανότητα να είναι σε θέση να την αποπληρώσει πριν από τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης για δανεισμό χρημάτων 279.Αποφασίζει να δανειστεί και διαχειρίζεται τυχόν πιστωτικές δεσμεύσεις στο πλαίσιο του προϋπολογισμού 280.Λαμβάνει υπόψη το κόστος της πίστωσης καθώς και το κόστος του στοιχείου όταν λαμβάνει απόφαση να αγοράσει ένα στοιχείο με πίστωση 281.Λαμβάνει υπόψη τη δυνατότητα δημιουργίας ή αύξησης του μελλοντικού εισοδήματος ή πλούτου όταν αποφασίζει αν θα δανειστεί	Έχει κίνητρο να: 282.Εξετάζει τις συνέπειες της πρόσβασης σε πίστωση πριν από τη λήψη απόφασης 283.Αναζητεί εναλλακτικές λύσεις αντί του δανεισμού (όπως η αποταμίευση, η χρηματοδοτική μίσθωση, η συνιδιοκτησία, η κοινωνική στήριξη κ.λπ.)
	Εγγυητές και εξασφαλίσεις 284.Γνωρίζει ότι ορισμένοι πάροχοι πιστώσεων μπορεί να ζητήσουν από εγγυητή να καλύψει τις πληρωμές της πίστωσης σε περίπτωση αθέτησης υποχρεώσεων	287.Λαμβάνει υπόψη τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις που υπάρχουν αν ζητήσει από κάποιον να γίνει εγγυητής	288.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να εγγυηθεί για άλλο πρόσωπο ή να ζητήσει από άλλο πρόσωπο να γίνει εγγυητής

	285. Έχει επίγνωση ότι η αίτηση για χορήγηση πίστωσης μπορεί να απαιτεί εξασφάλιση για την κατοχύρωση της αποπληρωμής δανείου 286. Κατανοεί τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις του να ζητήσει από κάποιον να γίνει εγγυητής και την ευθύνη που συνεπάγεται η μη αποπληρωμή της πίστωσης		
	Επιλογή πίστωσης 289. Γνωρίζει ή μπορεί να διερευνήσει εύκολα τα διάφορα είδη διαθέσιμων πιστώσεων (συμπεριλαμβανομένων των πιστωτικών καρτών, των ενυπόθηκων πιστωτικών προϊόντων, των ανανεούμενων πιστωτικών διευκολύνσεων ή των βραχυπρόθεσμων πιστώσεων), την προβλεπόμενη χρήση τους και τα κύρια πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα κάθε είδους Γνωρίζει 290. Αν ένα δάνειο είναι εξασφαλισμένο με περιουσιακό στοιχείο ή όχι, και μπορεί να αξιολογήσει τα οφέλη και τα μειονεκτήματα της χρήσης ενός τέτοιου δανείου, συμπεριλαμβανομένων των συνεπειών της μη αποπληρωμής της εξασφαλισμένης πίστωσης 291. Γιατί είναι σημαντικό να γνωρίζει το τρέχον επιτόκιο της πίστωσης και αν το επιτόκιο αυτό είναι σταθερό ή κυμαινόμενο, καθώς και το ποσοστό πληθωρισμού 292. Έχει επίγνωση ότι οι πιστώσεις μπορεί επίσης να είναι προσβάσιμες στο διαδίκτυο (π.χ. μέσω πλατφορμών δανειοδότησης μεταξύ ομοτίμων) και είναι σε θέση να διακρίνει τα διάφορα χαρακτηριστικά (και τους κινδύνους)	294. Επιλέγει προσεκτικά τα πιστωτικά προϊόντα [αφού ληφθεί η απόφαση δανεισμού και μόλις επιλεγεί το κατάλληλο πιστωτικό προϊόν], λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως το επιτόκιο, το ποσοστό του πληθωρισμού, το συνολικό κόστος και την ευελιξία, καθώς και το ποσό που πρέπει να καταβάλλεται για τις τακτικές αποπληρωμές 295. Χρησιμοποιεί εργαλεία σύγκρισης για την αξιολόγηση του κόστους και άλλων χαρακτηριστικών των πιστωτικών προϊόντων	296. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να ζητήσει πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τα διάφορα είδη πιστώσεων 297. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση κατά την επιλογή κατάλληλου πιστωτικού φορέα και προϊόντος, όταν χρειάζεται, μεταξύ άλλων χρησιμοποιώντας τα διαθέσιμα εργαλεία σύγκρισης

	293. Έχει επίγνωση ότι υπάρχουν διάφορα είδη ενυπόθηκων δανείων, συμπεριλαμβανομένων των πράσινων ενυπόθηκων δανείων		
	Κίνδυνοι λήψης πιστώσεων 298. Έχει επίγνωση των πιθανών αρνητικών συνεπειών του δανεισμού για την κάλυψη ελλείμματος στο τρέχον εισόδημα Κατανοεί 299. Τους κινδύνους και τα οφέλη της χρήσης διαφόρων ειδών πιστωτικών φορέων (επίσημων και ανεπίσημων) 300. Έχει επίγνωση των ειδικών θεμάτων που αφορούν τη λήψη πιστώσεων σε ξένο νόμισμα 301. Έχει επίγνωση των κινδύνων της επανειλημμένης χρήση ανανεούμενων πιστωτικών διευκολύνσεων 302. Έχει επίγνωση του κινδύνου κατάσχεσης σε περίπτωση μη εξόφλησης του ενυπόθηκου δανείου	303. Αξιολογεί τους κινδύνους, τα οφέλη και τις πιθανές συνέπειες της χρήσης συγκεκριμένου πιστωτικού φορέα	
	Αίτηση χορήγησης πίστωσης και αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας Έχει επίγνωση: 304. Της ύπαρξης και των βασικών χαρακτηριστικών του συστήματος βαθμολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας, εφόσον υπάρχει σε μια χώρα	312. Πρωτά ποιες πληροφορίες χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της ικανότητας αποπληρωμής της πίστωσης	

	305.Οτι η θετική βαθμολογία της πιστοληπτικής ικανότητας μπορεί να αυξήσει την πιθανότητα πρόσβασης σε πιστώσεις και να μειώσει το κόστος της πίστωσης 306.Των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία βαθμολογιών της πιστοληπτικής ικανότητας ή ότι για τον καθορισμό της πρόσβασης και της τιμής της πίστωσης μπορεί να χρησιμοποιούνται μαζικά δεδομένα και αναλύσεις δεδομένων και ενδέχεται να μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου 307.Οτι οι πάροχοι μπορούν να αντιδρούν διαφορετικά στις πληροφορίες που περιέχονται στη βαθμολογία της πιστοληπτικής ικανότητας 308.Οτι τα εισοδήματα όπως π.χ. πρόσθετες παροχές, απροσδόκητα κέρδη ή δωρεές δεν μπορούν να λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό του διαθέσιμου εισοδήματος για πιστωτικούς σκοπούς 309.Οτι οι πιστωτικοί φορείς μπορεί να ζητήσουν πληροφορίες σχετικά με την ικανότητα αποπληρωμής του δανειολήπτη και ότι αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την πρόσβαση σε βαθμολογία πιστοληπτικής ικανότητας που συλλέγεται από τρίτο Γνωρίζει 310.Ποιοι παράγοντες λαμβάνονται υπόψη στη βαθμολογία της πιστοληπτικής ικανότητας (συμπεριλαμβανομένης της χρήσης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) 311.Πώς να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την προσωπική βαθμολογία της πιστοληπτικής ικανότητας και σε ποιον να απευθύνεται σε περίπτωση αποκλίσεων	313.Λαμβάνει υπόψη τους τρόπους με τους οποίους ορισμένες ενέργειες και συμπεριφορές θα επηρεάσουν τη βαθμολογία της πιστοληπτικής ικανότητας (συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών που παρακολουθούνται μέσω μαζικών δεδομένων, κατά περίπτωση) 314.Λαμβάνει μέτρα για τη βελτίωση της βαθμολογίας της πιστοληπτικής ικανότητας, εφόσον κρίνεται σκόπιμο	
--	--	--	--

	Αποπληρωμή πιστώσεων 315.Κατανοεί τη σημασία της προσπάθειας πληρωμής μεγαλύτερου ποσού από το ελάχιστο υπόλοιπο για ευέλικτες πιστωτικές δεσμεύσεις	316.Προβαίνει σε έγκαιρες αποπληρωμές για όλες τις πιστωτικές δεσμεύσεις [εκτός εάν επιδεινωθούν οι προσωπικές συνθήκες] 317.Αποπληρώνει το μέγιστο δυνατό ποσό [λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς του προϋπολογισμού] για βραχυπρόθεσμες πιστώσεις ή ανανεούμενες αναλήψεις υποχρεώσεων 318.Εξετάζει το συνολικό οικονομικό όφελος της πρόωρης αποπληρωμής της πίστωσης και λαμβάνει τεκμηριωμένη απόφαση να το πράξει, όταν το επιτρέπουν τα διαθέσιμα κεφάλαια	319.Έχει αυτοπεποίθηση κατά τη διαχείριση των πιστωτικών δεσμεύσεων
	Επαναδιαπραγμάτευση σύμβασης πίστωσης 320.Έχει επίγνωση ότι μπορεί να είναι δυνατή η επαναδιαπραγμάτευση μιας σύμβασης πίστωσης	321.Λαμβάνει μέτρα για να ενημερώνεται σχετικά με τις αλλαγές της αγοράς κατά την αποπληρωμή της πίστωσης και εξετάζει το ενδεχόμενο επαναδιαπραγμάτευσης μη ευνοϊκών ρυθμίσεων ή ρυθμίσεων που δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν	
	Υπερανάλψεις 322.Κατανοεί ότι το συνολικό ποσό των διαθέσιμων χρημάτων σε τραπεζικό λογαριασμό μπορεί να περιλαμβάνει μια συμφωνημένη δυνατότητα υπερανάλψης	324.Έχει ως στόχο τη διατήρηση θετικού τραπεζικού ισοζυγίου στο πλαίσιο της παρακολούθησης του προϋπολογισμού	

	323.Γνωρίζει ότι η υπερανάληψη είναι μια μορφή πίστωσης που μπορεί να συνεπάγεται έξοδα και πρέπει να αποπληρωθεί		
	Εύκολη πρόσβαση σε πιστώσεις υψηλού κόστους Έχει επίγνωση ότι: 325. Η εμπορική προώθηση και οι απλουστευμένες διαδικασίες δανεισμού μπορούν να αυξήσουν τον πειρασμό της πρόσβασης σε πιστώσεις χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι συνέπειες, ιδίως όταν η πίστωση παρέχεται στο διαδίκτυο ή μέσω κινητών συσκευών 326.Ορισμένοι πωλητές προσφέρουν πιστώσεις για να παρέχουν κίνητρα σε αγοραστές προκειμένου να προβαίνουν σε αγορές ή να δαπανούν περισσότερα από όσα είχαν αρχικά προγραμματίσει και/ή να αυξήσουν τις μελλοντικές συνήθειες 327.Οι προσφορές πιστώσεων που είναι αρχικά άτοκες ενδέχεται να επιβαρύνονται με τόκους στο μέλλον 328.Οι επιλογές «αγοράστε τώρα, πληρώστε αργότερα» [συμπεριλαμβανομένων των βασικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας σε πολλές περιπτώσεις] αποτελούν συνήθως μια μορφή πίστωσης και ενδέχεται να συνεπάγονται έξοδα	329.Λαμβάνει μέτρα για την αποφυγή της υπερχρέωσης που μπορεί να προκύψει από τη χρήση εύκολα προσβάσιμων πιστώσεων υψηλού κόστους που πωλούνται συχνά μέσω διαδικτύου 330.Εξετάζει προσεκτικά την πιθανότητα πλήρους αποπληρωμής της άτοκης πίστωσης πριν από τη λήξη της άτοκης περιόδου και τις συνέπειες της μη αποπληρωμής της με αυτόν τον τρόπο	331.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να απορρίψει μια ανεπιθύμητη πίστωση που προσφέρεται με αγορά
2.8 Οφειλές και διαχείριση χρέους	Διαχείριση χρέους 332.Κατανοεί την πιθανή επιβάρυνση της υπερχρέωσης 333.Αναγνωρίζει τη σχέση μεταξύ των υφιστάμενων επιπέδων οφειλών και της οικονομικής ευημερίας σήμερα και στο μέλλον	337.Λαμβάνει εγκαίρως μέτρα για την αποφυγή ή την ελαχιστοποίηση προβλημάτων χρέους 338.Παρακολουθεί τη συνολική χρήση πιστώσεων	340.Έχει κίνητρα ώστε να επιλύει ζητήματα που σχετίζονται με τις πιστώσεις προτού το χρέος καταστεί βάρος

	334.Γνωρίζει πώς να διαχειρίζεται τις αποπληρωμές οφειλών Κατανοεί 335.Γιατί είναι σημαντική η διαχείριση της αναλογίας χρέους [του νοικοκυριού ή του ατόμου] προς το εισόδημα 336.Τις συνέπειες της μη αποπληρωμής οφειλών στις βαθμολογίες της πιστοληπτικής ικανότητας	339.Λαμβάνει τεκμηριωμένη απόφαση πριν από την πρόσβαση σε πρόσθετη πίστωση για την αποπληρωμή τρεχουσών οφειλών	341.Αποδέχεται την ευθύνη για τις οφειλές και τη διαχείριση του χρέους
	Συσσωρευμένες οφειλές από καθυστερημένες πληρωμές Κατανοεί ότι 342.Οι οφειλές μπορούν να προκύψουν από ανεξόφλητους λογαριασμούς, καθώς και από τη χρήση πιστώσεων 343.Υπάρχει συνήθως πρόσθετο κόστος λόγω καθυστέρησης της πληρωμής λογαριασμών και πιστώσεων	344.Δίνει προτεραιότητα στις αποπληρωμές λογαριασμών και πιστώσεων έναντι των δαπανών διακριτικής ευχέρειας 345.Λαμβάνει μέτρα για την αποφυγή της καθυστέρησης των πληρωμών, ακόμη και αν αλλάζουν οι συνθήκες	
	Δυσκολία αποπληρωμής χρέους Γνωρίζει 346.Τις συνέπειες της μη πληρωμής μιας δόσης πίστωσης και έχει γνώση σχετικά με τη διαδικασία είσπραξης οφειλών	351.Ενημερώνει τους πιστωτές πριν από την καταληκτική ημερομηνία της αποπληρωμής σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής	353.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να απευθυνθεί στα ενδιαφερόμενα μέρη για να συζητήσει τη διαχείριση του χρέους και τις αποπληρωμές

	347.Τις πιθανές περιόδους χάριτος και τα δημόσια μέτρα στήριξης για την αποπληρωμή χρέους 348.Γνωρίζει πού θα πρέπει να απευθυνθεί για βοήθεια όσον αφορά τη μείωση της επιβάρυνσης του χρέους [όταν είναι αναγκαίο] Κατανοεί 349.Οτι ορισμένες οφειλές ενδέχεται να πρέπει να έχουν προτεραιότητα έναντι άλλων, εάν καταστούν μη διαχειρίσιμες 350.Οτι οι καταναλωτές έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις κατά τη διαχείριση χρέους	352.Υποβάλλει αίτηση για προσφυγή σε διαδικασία υπερχρέωσης, κατά περίπτωση	
--	--	--	--

3. Κίνδυνοι και ανταμοιβές

Θέμα	Εναισθητοποίηση, γνώση και κατανόηση	Δεξιότητες και συμπεριφορά	Εμπιστοσύνη, κίνητρα και στάσεις
3.1 Προσδιορισμός των κινδύνων	Βασικά στοιχεία κινδύνων 354.Έχει επίγνωση των κινδύνων σε χρηματοοικονομικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με προϊόντα και εκείνων που μπορούν να αντισταθμιστούν ή να ασφαλιστούν	356.Εξετάζει τους κινδύνους σημαντικών εξωτερικών ζητημάτων που ενδέχεται να επηρεάσουν την προσωπική οικονομική ευημερία (συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, των περιβαλλοντικών παραγόντων, των τεχνολογικών παραγόντων, των παραγόντων που σχετίζονται με την υγεία, των επιστημονικών παραγόντων, των παραγόντων ασφάλειας ή των οικονομικών παραγόντων)	357.Έχει κίνητρο να προσδιορίζει την ατομική ανοχή κινδύνου 358.Έχει αυτοπεποίθηση να προβαίνει σε ίδια εκτίμηση των κινδύνων χωρίς να επηρεάζεται αδικαιολόγητα από στοιχεία εμπορικής προώθησης ή από προϊόντα ειδήσεων [αποφεύγοντας τη μεροληψία σχετικά με τη διαθεσιμότητα]

	355. Έχει επίγνωση ότι ορισμένοι κίνδυνοι με οικονομικές επιπτώσεις μπορούν να μειωθούν με τη χρήση ορισμένων χρηματοπιστωτικών προϊόντων και/ή με την ανάληψη δράσης (αγορά ασφάλισης, απόκτηση χρηματοπιστωτικών προϊόντων με εγγύηση κεφαλαίου, χρήση διαφοροποιημένων επενδυτικών προϊόντων κ.λπ.)		
	Πηγές κινδύνων 359. Έχει επίγνωση των πιθανών κινδύνων με οικονομικές επιπτώσεις (πολιτικοί, οικονομικοί, περιβαλλοντικοί και προσωπικοί παράγοντες, όπως το μεγάλο προσδόκιμο ζωής) 360. Γνωρίζει γιατί είναι σημαντικό να έχει γνώση των γεγονότων χαμηλής πιθανότητας και υψηλού κόστους, όπως ο κίνδυνος που συνδέεται με κλιματικά φαινόμενα 361. Έχει επίγνωση των (πιθανών) κινδύνων που σχετίζονται με χρηματοπιστωτικά προϊόντα, όπως μεταξύ άλλων: οι ακατάλληλες επιλογές προϊόντων, η χρήση προϊόντων κυμαινόμενου επιτοκίου, η ανάληψη υποχρεώσεων με σταθερά επιτόκια σε περιβάλλον κυμαινόμενων επιτοκίων και η αγορά προϊόντων σε ξένο νόμισμα	362. Αξιολογεί τους οικονομικούς κινδύνους που συνδέονται με προσωπικές αποφάσεις, επιλογές ζωής και εξωτερικά γεγονότα 363. Εξετάζει τους κινδύνους σημαντικών έργων ή αγορών Λαμβάνει υπόψη: 364. Τον κίνδυνο μεταβολής των συνθηκών, συμπεριλαμβανομένης της απώλειας θέσης εργασίας, της αύξησης των εξόδων ή άλλων εξωτερικών γεγονότων 365. Τον κίνδυνο απώλειας μέρους ή του συνόλου του εισοδήματος του νοικοκυριού λόγω ασθένειας, αναπηρίας ή θανάτου μέλους της οικογένειας 366. Τα είδη κινδύνων διαφόρων χρηματοπιστωτικών προϊόντων	367. Έχει κίνητρο να μετριάσει τους κινδύνους όταν είναι αναγκαίο 368. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να λαμβάνει μελετημένες αποφάσεις όταν εμφανίζονται κίνδυνοι

	Ειδικοί κίνδυνοι ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών 369. Έχει επίγνωση των ειδικών κινδύνων που συνδέονται με ψηφιακά χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες, όπως οι τραπεζικές συναλλαγές και η χορήγηση δανείων μέσω κινητού τηλεφώνου, οι επενδύσεις, ο δανεισμός μέσω πλατφορμών μεταξύ ομοτίμων. 370. Έχει επίγνωση ότι ορισμένα ψηφιακά χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες (όπως τα <i>κρυπτοστοιχεία</i> ή οι αρχικές προσφορές εικονικών νομισμάτων) ενέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο από τα καθιερωμένα χρηματοπιστωτικά προϊόντα, επειδή υπόκεινται σε λιγότερες ρυθμίσεις ή ακόμη και σε καμία ρύθμιση	371. Δίνει ιδιαίτερη προσοχή στους κινδύνους που σχετίζονται με χρηματοπιστωτικά προϊόντα που βασίζονται σε αναδυόμενες τεχνολογίες, όπως τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα με βάση την αλυσίδα συστοιχιών (<i>κρυπτοστοιχεία</i>, αρχικές προσφορές εικονικών νομισμάτων κ.λπ.)	
3.2 Δίκτυα χρηματοοικονομικής ασφάλειας και ασφάλιση	Δημιουργία δικτύου ασφαλείας Γνωρίζει τον τρόπο να: 372. Δημιουργεί δίκτυο χρηματοοικονομικής ασφάλειας, όπως η αποταμίευση για ώρα ανάγκης 373. Υπολογίζει τον χρόνο που θα χρειαστεί για τη δημιουργία ενός δικτύου ασφαλείας που θα μπορούσε να καλύψει εισόδημα τριών μηνών 374. Κατανοεί τον ρόλο της ασφάλισης στη διαχείριση κινδύνων	375. Δημιουργεί και διατηρεί επαρκές δίκτυο χρηματοοικονομικής ασφάλειας μέσω αποταμιεύσεων, ασφαλιστικών και άλλων χρηματοπιστωτικών προϊόντων, ανάλογα με τις ανάγκες	Έχει κίνητρο να: 376. Δημιουργεί δίκτυο χρηματοοικονομικής ασφάλειας 377. Αγοράζει ή να επικαιροποιεί την ασφάλιση έναντι ανεπιθύμητων συμβάντων ή αποτελεσμάτων με οικονομικές συνέπειες [κατά περίπτωση]
	Επιλογή ασφάλισης 378. Κατανοεί πότε οι οικονομικοί κίνδυνοι μπορούν να αντιμετωπιστούν καλύτερα με ή χωρίς ασφάλιση 379. Έχει επίγνωση του κινδύνου υπασφάλισης και του κόστους υπερασφάλισης	384. Εξετάζει τα οφέλη της ασφάλισης όταν έχουν εντοπιστεί κίνδυνοι 385. Χρησιμοποιεί κατάλληλα ασφαλιστικά προϊόντα	

	Γνωρίζει 380.Πότε η ασφάλιση αποτελεί νομική υποχρέωση 381.Ποια ασφαλιστικά προϊόντα έχουν σχεδιαστεί για ποιες καταστάσεις 382.Τη διαφορά μεταξύ της ασφάλισης ζωής και της ασφάλισης ζημιών 383.Έχει επίγνωση ότι οι προσφορές ασφάλισης και τα ασφαλιστρα μπορούν να βασίζονται εν μέρει σε ορισμένες προσωπικές πληροφορίες που υποβάλλονται σε επεξεργασία μέσω μαζικών δεδομένων και άλλων αναλύσεων δεδομένων	386.Ελέγχει περιοδικά αν η ασφάλιση που διαθέτει εξακολουθεί να παρέχει επαρκή κάλυψη 387.Προβάλλει απαιτήσεις έναντι της κατάλληλης ασφάλισης, εφόσον χρειάζεται 388.Λαμβάνει μέτρα για την ασφάλιση έναντι γεγονότων μικρής πιθανότητας με υψηλό κόστος 389.Λαμβάνει υπόψη τον τρόπο με τον οποίο ορισμένες ενέργειες και συμπεριφορές θα επηρεάσουν την ασφαλιστική κάλυψη και τα ασφαλιστρα (συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών που παρακολουθούνται μέσω μαζικών δεδομένων, κατά περίπτωση)	
	Παροχή ψηφιακής ασφάλισης 390.Έχει επίγνωση της ύπαρξης ψηφιακών παρόχων ασφαλιστικών υπηρεσιών και των νέων τύπων ασφάλισης που προσφέρουν (όπως ασφάλιση μέσω ομοτίμων, κατά παραγγελία, ασφάλιση με βάση τη χρήση κ.λπ.) 391.Έχει επίγνωση ότι οι ψηφιακοί πάροχοι ασφαλιστικών υπηρεσιών και τα προϊόντα που προσφέρουν ενδέχεται να λειτουργούν διαφορετικά από τους παραδοσιακούς παρόχους ασφαλιστικών υπηρεσιών		
	Ασφάλιση έναντι κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα 392.Έχει επίγνωση των τρόπων ασφάλισης έναντι των κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα	393.Είναι σε θέση να αξιολογεί τους προσωπικούς κινδύνους που συνδέονται με το κλίμα και να τους ασφαλίζει, κατά περίπτωση	

	Κρατική στήριξη 394. Έχει επίγνωση της κρατικής στήριξης σε άτομα ή νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες, και υπό ποιες συνθήκες αυτή η στήριξη μπορεί να ληφθεί		
3.3 Εξισορρόπηση κινδύνου και ανταμοιβής	Σχέση μεταξύ κινδύνου και ανταμοιβής 395. Κατανοεί τη σχέση μεταξύ κινδύνου και δυνητικής ανταμοιβής, κάτι που σημαίνει ότι, εάν υπάρχει μεγάλη πιθανότητα αποκόμισης κέρδους από μια επένδυση, είναι επίσης πιθανό να υπάρχει μεγάλη πιθανότητα απώλειας χρημάτων 396. Κατανοεί τον σκοπό της διαφοροποίησης των επενδύσεων ως στρατηγικής για τη μείωση του κινδύνου	397. Προσδιορίζει τους πιθανούς οικονομικούς κινδύνους και τις ανταμοιβές που σχετίζονται με μια απόφαση που πρέπει να ληφθεί 398. Συγκρίνει τον κίνδυνο και την ανταμοιβή των διαφόρων χρηματοοικονομικών επενδύσεων 399. Λαμβάνει υπόψη την ανάγκη ανάπτυξης περιουσιακών στοιχείων, την οικονομική ασφάλεια και τις προσωπικές προτιμήσεις βιωσιμότητας κατά την εξέταση του επενδυτικού κινδύνου 400. Εξετάζει τον κίνδυνο χρήσης πιστώσεων για δαπάνες διακριτικής ευχέρειας	
	Επιπτώσεις της βιωσιμότητας στον κίνδυνο και την ανταμοιβή 401. Κατανοεί ότι παράγοντες βιωσιμότητας και κυβερνητικές πολιτικές που σχετίζονται με το κλίμα ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στο επίπεδο κινδύνου και απόδοσης των επενδύσεων		

	402. Έχει επίγνωση ότι περιβαλλοντικοί, κοινωνικοί ή σχετικοί με τη διακυβέρνηση κίνδυνοι ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά τις οικονομικές επιδόσεις μιας εταιρείας		
--	---	--	--

4. Χρηματοπιστωτικό περιβάλλον

Θέμα	Ευαισθητοποίηση, γνώση και κατανόηση	Δεξιότητες και συμπεριφορά	Εμπιστοσύνη, κίνητρα και στάσεις
4.1 Κανονιστικό πλαίσιο και προστασία των καταναλωτών	Κανονισμοί για την προστασία των καταναλωτών		
	403.Κατανοεί ότι στην ΕΕ τα μέτρα προστασίας των καταναλωτών εφαρμόζονται εξίσου στις χρηματοπιστωτικές πράξεις των ρυθμιζόμενων οντοτήτων, είτε διενεργούνται ψηφιακά είτε με φυσική παρουσία	409.Ελέγχει αν ένας πάροχος χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, είτε δραστηριοποιείται με φυσική παρουσία είτε ψηφιακά, έχει λάβει άδεια/είναι εγγεγραμμένος/υπάγεται σε ρύθμιση από τις αρμόδιες εθνικές αρχές για την παροχή της εν λόγω υπηρεσίας	413.Έχει κίνητρο να επιλέγει κατάλληλους και αξιόπιστους παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών
	404.Γνωρίζει ότι οι πάροχοι χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών έχουν καθήκον να αντιμετωπίζουν τους καταναλωτές με δίκαιο τρόπο και να διασφαλίζουν ότι η πληροφόρηση είναι σαφής και διαφανής	410.Διαβάζει και ελέγχει τα έγγραφα πληροφοριών για τα προϊόντα και τα έγγραφα γνωστοποίησης, ακόμη και όταν παρέχονται ηλεκτρονικά	414.Έχει κίνητρο να αναζητεί τις πληροφορίες που οι σύμβουλοι, οι πάροχοι χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και οι εταιρείες υποχρεούνται εκ του νόμου να παρέχουν στους καταναλωτές χρηματοπιστωτικών προϊόντων
	405.Κατανοεί τους ρόλους των αρμόδιων χρηματοπιστωτικών ρυθμιστικών αρχών και των οικονομικών αρχών	411.Ελέγχει τις πληροφορίες σχετικά με τους παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που έχουν παραβεί τις κανονιστικές ρυθμίσεις ή έχουν αντιμετωπίσει τους καταναλωτές με αθέμιτο τρόπο	
	406.Έχει επίγνωση της δυνατότητας να ελέγχει αν ο πάροχος έχει έγκριση / άδεια λειτουργίας από τις σχετικές αρμόδιες εθνικές αρχές	412.Ελέγχει τις αλλαγές στον δημοσιονομικό κανονισμό και την προστασία των καταναλωτών και τις πιθανές επιπτώσεις τους	
	407.Έχει επίγνωση ότι ορισμένα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες ενδέχεται να μην υπάγονται σε ρύθμιση και εποπτεία σε επίπεδο ΕΕ ή σε εθνικό επίπεδο		
	408.Κατανοεί ότι ορισμένες πτυχές της προστασίας των καταναλωτών βασίζονται στο γεγονός ότι ο καταναλωτής λαμβάνει γνώση των πληροφοριών που παρέχονται		

	Καταγγελίες 415. Έχει επίγνωση της ύπαρξης μηχανισμών έννομης προστασίας και του τρόπου πρόσβασης σε αυτούς, εάν είναι αναγκαίο 416. Έχει επίγνωση της ύπαρξης μηχανισμών εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών εργαλείων εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, και του τρόπου επιλογής του καταλληλότερου 417. Γνωρίζει τον αρμόδιο φορέα στη δικαιοδοσία του οποίου μπορεί να υποβάλει καταγγελία σχετικά με προϊόντα και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που πωλούνται μέσω διαδικτύου	418. Υποβάλλει καταγγελία στην αρμόδια υπηρεσία παρόχου χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και, σε δεύτερο στάδιο, στον αρμόδιο εξωτερικό φορέα, όταν είναι αναγκαίο	419. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να διαμορφώνει κρίση σχετικά με την ποιότητα των υπηρεσιών και την προστασία που παρέχει ο πάροχος χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών 420. Είναι προετοιμασμένος να επιδιώξει έννομη προστασία σε περίπτωση που τα πράγματα δεν εξελιχθούν καλά
	Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα 421. Κατανοεί ότι οι καταναλωτές χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών απολαμβάνουν δικαιωμάτων όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τους και ότι έχουν διακριτικό έλεγχο σε αυτά 422. Έχει επίγνωση της ύπαρξης αρμόδιων εθνικών αρχών για την προστασία των δεδομένων και του ρόλου τους σε οικονομικό πλαίσιο 423. Έχει επίγνωση των επιπτώσεων της ηλεκτρονικής αποθήκευσης οικονομικών εγγράφων στην ασφάλεια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα 424. Κατανοεί ότι οι πάροχοι χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και οι εταιρείες μπορούν να αποθηκεύουν προσωπικές πληροφορίες για:	426. Είναι σε θέση να προστατεύει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στο διαδίκτυο 427. Αξιολογεί τα αιτήματα των παρόχων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών για δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προκειμένου να αποφασίσει αν η παροχή αυτών των πληροφοριών είναι σχετική με τις εν λόγω υπηρεσίες 428. Διαχειρίζεται με κατάλληλο τρόπο το ψηφιακό αποτύπωμά του σε οικονομικό πλαίσιο, στο μέτρο του δυνατού 429. Αποφεύγει επικίνδυνες συμπεριφορές που αφορούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του σε οικονομικό πλαίσιο	430. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να ανακαλεί άδειες πρόσβασης, χρήσης ή αποθήκευσης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και εταιρείες, όταν είναι αναγκαίο

	— την εξατομίκευση των προσφορών βάσει του αποθηκευμένου προφίλ του πελάτη, το οποίο χρησιμοποιείται για να συναχθεί η ευαισθησία τιμών του πελάτη, οι προτιμήσεις ως προς τα προϊόντα και η σχετική συμπεριφορά του (π.χ. στο πλαίσιο της τηλεματικής ασφάλισης)· — την παρακολούθηση ορισμένων σχετικών ενεργειών και συμπεριφορών των πελατών κατά τη διάρκεια της συμβατικής περιόδου (π.χ. ιστορικό αποπληρωμής δανείων, συμπεριφορά οδήγησης με βάση την τηλεματική στο πλαίσιο της ασφάλισης αυτοκινήτων) 425. Κατανοεί τις (οικονομικές) συνέπειες και τους κινδύνους της ανταλλαγής ή κοινοποίησης <i>δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα</i> (συμπεριλαμβανομένων αριθμών ταυτότητας, στοιχείων λογαριασμού ή άλλων αναγνωριστικών στοιχείων, όπως διεύθυνση, ημερομηνία γέννησης ή αριθμοί που εκδίδονται από το κράτος), ψηφιακά ή μέσω άλλων διαύλων		
4.2 Δικαιώματα και υποχρεώσεις	Δικαιώματα και υποχρεώσεις των καταναλωτών 431. Έχει επίγνωση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών του κατά την αγορά ενός χρηματοπιστωτικού προϊόντος ή μιας χρηματοπιστωτικής υπηρεσίας 432. Έχει επίγνωση των δικαιωμάτων των καταναλωτών που σχετίζονται με το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις διαδικτυακές συναλλαγές, όπως η πλήρης γνωστοποίηση των τιμών και οι όροι ανταλλαγής/επιστροφής/επιστροφής χρημάτων 433. Έχει επίγνωση των δικαιωμάτων του σε περίπτωση μη εγκεκριμένης ή αχρεωστήτως εκτελεσθείσας πληρωμής	436. Λαμβάνει υπόψη τα ατομικά δικαιώματα και υποχρεώσεις που έχει ως καταναλωτής χρηματοπιστωτικών προϊόντων 437. Διαβάζει τα «ψιλά γράμματα» κατά την επιλογή χρηματοπιστωτικών προϊόντων 438. Ενημερώνει τους παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σχετικά με μεταβολές των συνθηκών, κατά περίπτωση ή όταν υπάρχει συμβατική υποχρέωση να το πράττει	442. Αποδίδει αξία στα δικαιώματα των καταναλωτών χρηματοπιστωτικών προϊόντων 443. Έχει κίνητρο να διερευνά και να ασκεί τα δικαιώματα που έχει ως καταναλωτής χρηματοπιστωτικών προϊόντων

	434.Γνωρίζει και κατανοεί τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των καταναλωτών που δεν πληρώνουν συγκεκριμένους λογαριασμούς, συμπεριλαμβανομένων των φόρων και των λογαριασμών υπηρεσιών κοινής ωφελείας 435.Γνωρίζει το νόμιμο δικαίωμα να αμφισβητήσει μια απόφαση που λήφθηκε από αλγόριθμο	439.Τηρεί δηλώσεις και συμβάσεις και καταγράφει συζητήσεις και ενέργειες που αφορούν πιθανή κακομεταχείριση από παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών 440.Διασφαλίζει ότι οι πιστωτές γνωρίζουν όλους τους σχετικούς παράγοντες που ενδέχεται να επηρεάσουν τις αποπληρωμές 441.Υποβάλλει αίτηση για βοήθεια για την πληρωμή ή την αναβολή της πληρωμής συγκεκριμένων λογαριασμών σε περιόδους ανάγκης [εφόσον διατίθεται]	
4.3 Χρηματοοικονομική εκπαίδευση, πληροφόρηση και παροχή συμβουλών	Χρηματοοικονομικές πληροφορίες 444.Κατανοεί ότι υπάρχουν διάφορες πηγές πληροφοριών σχετικά με τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και τις υπηρεσίες 445.Έχει επίγνωση ότι όλες οι πηγές πληροφοριών θα πρέπει να επαληθεύονται πριν χρησιμοποιηθούν 446.Κατανοεί ότι οι πληροφορίες που παρέχονται από παρόχους και εταιρείες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σχετικά με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους μπορεί να αποτελούν πληροφορίες εμπορικής προώθησης ή μεροληπτικές πληροφορίες 447.Γνωρίζει ότι είναι δυνατή η βελτίωση των χρηματοοικονομικών γνώσεων και της οικονομικής ευημερίας 448.Γνωρίζει πού μπορεί να αναζητήσει αξιόπιστες πληροφορίες για οικονομικά θέματα	449.Λαμβάνει μέτρα για να είναι ενημερωμένος καταναλωτής και επαληθεύει τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες πριν από τη χρήση τους 450.Αναπτύσσει προσωπικές στρατηγικές και χρησιμοποιεί εργαλεία με σκοπό την ελαχιστοποίηση των χαρακτηριστικών που εμποδίζουν την οικονομική ευημερία 451.Χρησιμοποιεί εργαλεία σχεδιασμένα για την παροχή πληροφοριών κατά τη λήψη οικονομικών αποφάσεων 452.Αναζητεί, μαθαίνει και θυμάται σημαντικά γεγονότα και πληροφορίες που αφορούν οικονομικά θέματα	453.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση όσον αφορά την ικανότητά του να αναγνωρίζει αξιόπιστες πηγές πληροφοριών 454.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να διερευνά οικονομικά θέματα και να αξιολογεί με κριτική σκέψη τις παρεχόμενες πληροφορίες

	Χρηματοοικονομική εκπαίδευση 455.Γνωρίζει πού να εκπαιδευτεί σε οικονομικά θέματα 456.Έχει επίγνωση ότι ορισμένες πηγές χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης μπορεί να μην είναι αμερόληπτες και να αποτελούν κρυφό διαφημιστικό υλικό	457.Αναπτύσσει τη συνήθεια της διά βίου μάθησης για τη βελτίωση όλων των πτυχών των χρηματοοικονομικών γνώσεων και της οικονομικής ευημερίας 458.Χρησιμοποιεί εργαλεία που έχουν σχεδιαστεί για τη βελτίωση των χρηματοοικονομικών γνώσεων και τη στήριξη της λήψης οικονομικών αποφάσεων	459.Έχει κίνητρο να χρησιμοποιεί τα υφιστάμενα εργαλεία (π.χ. εργαλεία υπολογισμού ενυπόθηκων δανείων, εργαλεία υπολογισμού προϋπολογισμού κ.λπ.) για τη στήριξη της λήψης οικονομικών αποφάσεων και τη βελτίωση της οικονομικής συμπεριφοράς του 460.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση όσον αφορά την ικανότητα αναγνώρισης αξιόπιστων πηγών εκπαίδευσης 461.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να μεταδίδει τις γνώσεις του σχετικά με οικονομικά θέματα [κατά περίπτωση] 462.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να εφαρμόζει διδάγματα που έχουν αντληθεί στο παρελθόν κατά τη λήψη νέων οικονομικών αποφάσεων
	Χρηματοοικονομικές συμβουλές Γνωρίζει 463.Οτι η παροχή χρηματοοικονομικών συμβουλών μπορεί να αναζητηθεί κατά την πραγματοποίηση οικονομικών επιλογών και γνωρίζει τότε μπορεί να είναι χρήσιμες οι χρηματοοικονομικές συμβουλές	469.Κατά περίπτωση, χρησιμοποιεί εργαλεία σχεδιασμένα για την παροχή συμβουλών κατά τη λήψη οικονομικών αποφάσεων	470.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση όσον αφορά την ικανότητα αναγνώρισης αξιόπιστων πηγών παροχής συμβουλών

	464.Τη διαφορά μεταξύ <i>ανεξάρτητης</i> και μη ανεξάρτητης πηγής επενδυτικών συμβουλών (όπως ορίζεται στο δίκαιο της ΕΕ) 465.Ότι διατίθενται διάφορες πηγές για την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές συμβουλές 466.Την ύπαρξη ψηφιακών συμβουλευτικών εργαλείων, συμπεριλαμβανομένων των ρομποτικών και των υβριδικών συμβουλευτικών εργαλείων που συνδυάζουν την παροχή συμβουλών από άνθρωπο και από ρομπότ 467.Ότι οι συμβουλές δεν είναι πάντοτε <i>ανεξάρτητες</i> 468.Έχει επίγνωση της υποχρέωσης των χρηματοοικονομικών συμβούλων να ζητούν από τους πελάτες τους πληροφορίες σχετικά με τις προτιμήσεις τους όσον αφορά τη βιωσιμότητα πριν από την παροχή συμβουλών		
	Συζητήσεις για οικονομικά θέματα 471.Έχει επίγνωση του οφέλους να συζητά οικονομικά θέματα με ευρύ φάσμα έμπιστων ατόμων	472.Συνομιλεί με έμπιστα άτομα για χρηματικά θέματα με ανοικτό και ειλικρινή τρόπο 473.Συζητά σχετικά οικονομικά θέματα όταν συνομιλεί με επαγγελματίες	474.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να συνομιλεί με άλλους για χρηματικά θέματα 475.Βασίζεται σε διάφορα στοιχεία πριν από την εξαγωγή συμπερασμάτων

4.4. Χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες	Χαρακτηριστικά των χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών 476. Έχει επίγνωση των διαφόρων ειδών χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών που διατίθενται (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που παρέχονται με ψηφιακά μέσα και εκείνων που διατίθενται μόνο σε συγκεκριμένες περιοχές ή κράτη μέλη) 477. Γνωρίζει ποια χαρακτηριστικά είναι τα σημαντικότερα που θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη κατά την επιλογή χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών 478. Γνωρίζει ότι οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου 479. Γνωρίζει ότι το χρηματοπιστωτικό προϊόν ή υπηρεσία που είναι κατάλληλα για ένα άτομο εξαρτώνται από διάφορους παράγοντες του ατόμου ή του νοικοκυριού στους οποίους μπορεί να περιλαμβάνονται οικονομικές προτιμήσεις, προτιμήσεις βιωσιμότητας ή πολιτιστικές προτιμήσεις 480. Ότι ορισμένα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες έχουν σχεδιαστεί για να ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες οικονομικές προτιμήσεις, προτιμήσεις βιωσιμότητας ή πολιτιστικές προτιμήσεις	481. Αναλογίζεται τις προσωπικές προτιμήσεις, συμπεριλαμβανομένων των προτιμήσεων βιωσιμότητας όταν εξετάζει διάφορα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή υπηρεσίες και τα χαρακτηριστικά τους 482. Αναζητεί ενεργά πληροφορίες σχετικά με τα σημαντικά χαρακτηριστικά ενός χρηματοπιστωτικού προϊόντος κατά την επιλογή του 483. Χρησιμοποιεί εργαλεία σύγκρισης για την αξιολόγηση των τελών και άλλων χαρακτηριστικών των χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών 484. Ελέγχει αν ένα χρηματοπιστωτικό προϊόν καλύπτεται από εγγύηση πριν από την αγορά του 485. Επανεκτιμά περιοδικά την καταλληλότητα των χρηματοπιστωτικών προϊόντων που κατέχει 486. Λαμβάνει υπόψη το πιθανό κόστος εξαγοράς χρηματοπιστωτικών προϊόντων σε περίπτωση μεταβολής των συνθηκών 487. Ζητεί χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας	489. Έχει κίνητρο να επανεκτιμά περιοδικά την ικανοποίηση όσον αφορά την παρεχόμενη υπηρεσία και αλλάζει πάροχο χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, κατά περίπτωση 490. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να θέτει ερωτήσεις στους παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σχετικά με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους 491. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση κατά την αξιολόγηση του επιπέδου εμπιστοσύνης που μπορεί να αποδίδει σε συγκεκριμένο πάροχο χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών 492. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να διαπραγματεύεται τους όρους με τους παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, όταν είναι αναγκαίο 493. Έχει κίνητρο να αποκτά γνώσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι πάροχοι χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ορίζουν τη βιωσιμότητα και την ενσωματώνουν σε ορισμένα προϊόντα και υπηρεσίες που προσφέρουν
--	---	--	--

		488.Αλλάζει παρόχους σε περίπτωση παροχής ανεπαρκούς υπηρεσίας ή μη ανταγωνιστικών τιμών	
	Προσφορές από μη χρηματοοικονομικές οντότητες Γνωρίζει 494.Ότι ορισμένα χρηματοπιστωτικά προϊόντα, όπως αποταμιεύσεις, πιστώσεις, συντάξεις ή ασφαλίσεις (ανάλογα με τις εθνικές συνθήκες) μπορεί να προσφέρονται από μη χρηματοοικονομικούς οργανισμούς, όπως εργοδότες, καταστήματα, θρησκευτικές ομάδες, λέσχες ψυχαγωγίας και μη χρηματοοικονομικές εταιρείες	496.Ενημερώνεται για τα σχετικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες που προσφέρονται από μη χρηματοοικονομικούς οργανισμούς και λαμβάνει τεκμηριωμένη απόφαση σχετικά με την καταλληλότητά τους	

	495.Τους πιθανούς κινδύνους που συνεπάγεται η χρήση χρηματοπιστωτικών προϊόντων που προσφέρονται από μη χρηματοοικονομικούς οργανισμούς και τους τρόπους μείωσης των κινδύνων αυτών, εάν είναι αναγκαίο		
	Προτιμήσεις βιωσιμότητας 497.Είναι σε θέση να καθορίζει τις ατομικές προτιμήσεις βιωσιμότητας, χρησιμοποιώντας αξιόπιστες και ρυθμιζόμενες πληροφορίες	498.Είναι σε θέση να επεξηγεί τις προτιμήσεις του για τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα (π.χ. όσον αφορά τον κίνδυνο ή τις προτιμήσεις, συμπεριλαμβανομένων των προτιμήσεων βιωσιμότητας)	499.Αποσκοπεί στην επιλογή χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών που συνάδουν με τις ατομικές προτιμήσεις βιωσιμότητας
	Σήματα και πρότυπα βιωσιμότητας 500.Έχει επίγνωση της ύπαρξης και της σημασίας διαφόρων προτύπων και σημάτων βιώσιμων προϊόντων 501.Έχει επίγνωση ότι, εκτός από τα πρότυπα που ορίζονται στο δίκαιο της ΕΕ, θα μπορούσαν να υπάρχουν πρότυπα που καθορίζονται σε επιχειρηματικές πρακτικές, τα οποία ενδέχεται να εναρμονίζονται ή να μην εναρμονίζονται με τα πρότυπα που ορίζονται στο δίκαιο της ΕΕ 502.Έχει επίγνωση της ύπαρξης της ταξινόμησης της ΕΕ για τις βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες	503.Λαμβάνει τεκμηριωμένες αποφάσεις σύμφωνα με τις ατομικές προτιμήσεις βιωσιμότητας βάσει αξιόπιστων προτύπων και σημάτων για χρηματοπιστωτικά προϊόντα	504.Έχει κίνητρο να διερευνά τα υφιστάμενα πρότυπα και σήματα και να κατανοεί τη σημασία τους

	Γνωστοποιήσεις 505. Έχει επίγνωση των απαιτήσεων γνωστοποίησης που ισχύουν για εταιρείες, κεφάλαια και άλλα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων γνωστοποίησης σχετικά με την αειφορία. Γνωρίζει πού μπορεί να έχει πρόσβαση σε αυτά τα έγγραφα γνωστοποιήσεων 506. Γνωρίζει τις πηγές πληροφοριών για την παρακολούθηση των επιδόσεων και του ιστορικού βιωσιμότητας ενός κεφαλαίου 507. Κατανοεί τα έγγραφα γνωστοποίησης σχετικά με εταιρείες, κεφάλαια και άλλα χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των εγγράφων γνωστοποίησης σχετικά με την αειφορία	508. Είναι σε θέση να διερευνά τις γνωστοποιημένες πληροφορίες σχετικά με ένα χρηματοπιστωτικό προϊόν, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που καλύπτουν πτυχές βιωσιμότητας 509. Είναι σε θέση να λαμβάνει τεκμηριωμένες αποφάσεις σύμφωνα με το προφίλ κινδύνου, τις προτιμήσεις βιωσιμότητας και άλλες προτιμήσεις με βάση τις πληροφορίες γνωστοποίησης που παρέχονται για ένα κεφάλαιο, μια εταιρεία ή ένα χρηματοπιστωτικό προϊόν και υπηρεσία 510. Τηρεί κεφάλαια που λογοδοτούν για τις δεσμεύσεις τους όσον αφορά την συμμετοχή, για παράδειγμα ελέγχοντας τα αρχεία ψηφιοφορίας τους στις ετήσιες γενικές συνελεύσεις των μετόχων	511. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να ζητεί περισσότερες πληροφορίες όταν δεν είναι άμεσα διαθέσιμες
4.5 Απάτες και εξαπάτηση	Απάτες και εξαπάτηση 512. Γνωρίζει τους κινδύνους της οικονομικής απάτης και εξαπάτησης κατά την επιλογή και τη χρήση χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και τη διενέργεια χρηματοοικονομικών συναλλαγών 513. Έχει επίγνωση της ύπαρξης συστημάτων απατηλών επενδύσεων 514. Γνωρίζει πώς να εντοπίζει ενδείξεις ότι κάτι ή κάποιος ενδέχεται να μην είναι γνήσιος 515. Γνωρίζει πού μπορεί να λαμβάνει πληροφορίες σχετικά με ειδοποιήσεις και προειδοποιήσεις για απάτες και εξαπάτηση	517. Ενημερώνεται για νέες απάτες και τεχνικές/συστήματα εξαπάτησης 518. Προσπαθεί να ελέγχει τις ανακοινώσεις, τις προσφορές και τις συστάσεις και να εξετάζει αν είναι γνήσιες 519. Συνομιλεί μόνο με επαληθευμένους εκπροσώπους χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	520. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να αμφισβητεί ανακοινώσεις, προσφορές και συστάσεις σε περίπτωση που φαίνεται να είναι δόλιες 521. Επιδεικνύει προσοχή κατά τη διενέργεια διαδικτυακών χρηματοοικονομικών συναλλαγών προκειμένου να αποφύγει το ενδεχόμενο να πέσει θύμα απάτης

	516. Έχει επίγνωση της αρχής στην οποία πρέπει να αναφέρονται απάτες και δόλιες συμπεριφορές		522. Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα όταν αντιμετωπίζει ύποπτα αιτήματα για πληροφορίες ή ενέργειες (φραγή τραπεζικής κάρτας, ενημέρωση των αρχών κ.λπ.) 523. Έχει κίνητρο να μαθαίνει πώς να εντοπίζει και να αποφεύγει τις απάτες και την εξαπάτηση
	Προβολή ψευδοοικολογικής ταυτότητας 524. Κατανοεί την έννοια της <i>προβολής ψευδοοικολογικής ταυτότητας</i> και τις επιπτώσεις της	525. Προσαρμόζει τις επενδυτικές αποφάσεις όταν αντιληφθεί περιπτώσεις <i>προβολής ψευδοοικολογικής ταυτότητας</i>	
	Απάτες και εξαπάτηση σε σχέση με δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα Κατανοεί 526. Τη σημασία της προστασίας των <i>δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα</i>, των χρηματοοικονομικών πληροφοριών και της ασφάλειας των πληροφοριών (συμπεριλαμβανομένων των κωδικών και των αριθμών πρόσβασης) 527. Έχει επίγνωση των ειδών κινδύνων που απορρέουν από την ψηφιοποίηση, όπως η κατάχρηση οικονομικών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το κυβερνοέγκλημα, το ηλεκτρονικό «ψάρεμα», η παραπλανητική ανακατεύθυνση προς πλαστό ιστότοπο και οι επιθέσεις χάκερ 528. Κατανοεί τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι διαδικτυακές/ψηφιακές απάτες και η εξαπάτηση, όπως το ηλεκτρονικό «ψάρεμα» και η παραπλανητική ανακατεύθυνση προς πλαστό ιστότοπο	531. Λαμβάνει πρακτικά μέτρα για να τηρεί ασφαλή όλα τα <i>δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα</i>, τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες, τους κωδικούς και τους αριθμούς πρόσβασης 532. Δεν πραγματοποιεί καμία πληρωμή για προϊόντα ή λογαριασμούς κλειδωμένους με λυτρισμικό	

	529.Την έννοια και τις επιπτώσεις της διαδικτυακής κλοπής ταυτότητας 530.Κατανοεί ότι υπάρχουν διαδικασίες επαλήθευσης ταυτότητας/έγκρισης πελάτη για ηλεκτρονικές πληρωμές και πληρωμές αυτοπροσώπως με σκοπό την προστασία από την απάτη		
	Υποβολή αναφορών για απάτες και εξαπάτηση 533.Γνωρίζει σε ποιον πρέπει να καταγγέλλει εικαζόμενες απάτες και εξαπάτηση 534.Προσδιορίζει τις διαθέσιμες πηγές πληροφοριών σχετικά με καταγγελλόμενες απάτες και εξαπάτηση	535.Αναφέρει πιθανές απάτες και εξαπάτηση στους αρμόδιους φορείς, ακόμη και αν δεν είναι ο ίδιος θύμα τους	536.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση κατά τον εντοπισμό οικονομικών καταστάσεων που είναι επιρρεπείς σε εξαπάτηση ή απάτη, και κατά τη λήψη μέτρων για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να πέσει θύμα απάτης ή εξαπάτησης 537.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση κατά τον εντοπισμό μιας ύποπτης περίπτωσης που μπορεί να υποδηλώνει ότι έχει υπάρξει απάτη ή εξαπάτηση
4.6 Φόροι και δημόσιες δαπάνες	Φόροι και φορολογική μεταχείριση 538.Κατανοεί γιατί εισπράττονται φόροι και πώς χρησιμοποιούνται 539.Κατανοεί τι μπορεί να συμβεί σε περίπτωση μη καταβολής φόρων	545.Καταβάλλει φόρους και/ή ζητεί επιστροφές φόρου, ανάλογα με την περίπτωση 546.Παρακολουθεί τις προσωπικές υποχρεώσεις και δικαιώματα υπό το πρίσμα των φορολογικών πολιτικών	550.Αναγνωρίζει ότι είναι σημαντικό να καταβάλλει τους οφειλόμενους φόρους

	540.Γνωρίζει πώς να ελέγχει τις φορολογικές υποχρεώσεις 541.Έχει επίγνωση της ύπαρξης αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων, κατά περίπτωση 542.Έχει επίγνωση των τρεχόντων επιπέδων βασικών φόρων, όπως ο φόρος εισοδήματος και ο φόρος αγαθών 543.Έχει επίγνωση της διαφορετικής φορολογικής μεταχείρισης για διάφορα χρηματοπιστωτικά προϊόντα που κατέχει, όπως ενυπόθηκα δάνεια, συντάξεις ή αποταμιεύσεις 544.Έχει επίγνωση της δυνατότητας χειρισμού (ορισμένων) φορολογικών ζητημάτων στο διαδίκτυο	547.Λαμβάνει υπόψη όλες τις φορολογικές υποχρεώσεις κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού και την κατάρτιση πιο μακροπρόθεσμων οικονομικών σχεδίων 548.Λαμβάνει υπόψη τη φορολογική μεταχείριση κατά την επιλογή χρηματοπιστωτικών προϊόντων 549.Είναι σε θέση να χρησιμοποιεί την ηλεκτρονική υπηρεσία που προσφέρεται από τις φορολογικές αρχές για την αντιμετώπιση φορολογικών ζητημάτων	
4.7 Εξωτερικές επιρροές	Εξωτερικές επιρροές 551.Κατανοεί τον τρόπο με τον οποίο οικονομικοί παράγοντες, όπως η ύφεση ή ο υψηλός πληθωρισμός, και άλλοι παράγοντες (για παράδειγμα, παράγοντες που σχετίζονται με το κλίμα, το περιβάλλον ή τις πανδημίες) μπορούν να επηρεάσουν πτυχές της προσωπικής οικονομικής κατάστασης, συμπεριλαμβανομένου του πλούτου	552.Παρακολουθεί ειδήσεις για γεγονότα που ενδέχεται να επηρεάσουν την προσωπική οικονομική ασφάλεια ή ευημερία	553.Αισθάνεται αυτοπεποίθηση να πραγματοποιεί αλλαγές στα οικονομικά σχέδια, ανάλογα με τις ανάγκες, υπό το πρίσμα εξωτερικών παραγόντων
	Μακροοικονομικές επιπτώσεις στα προσωπικά οικονομικά 554.Κατανοεί ότι οι αλλαγές στις πολιτικές για θέματα όπως οι κρατικές παροχές, τα επιτόκια, οι συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις ή η εργατική νομοθεσία μπορεί να έχουν αντίκτυπο στις προσωπικές οικονομικές αποφάσεις και σχέδια 555.Γνωρίζει τους κύριους φορείς που ασκούν επιρροή στο οικονομικό και το χρηματοπιστωτικό σύστημα	556.Προβαίνει σε αλλαγές των οικονομικών σχεδίων, όταν είναι αναγκαίο, βάσει εκτίμησης των επιπτώσεων των εξωτερικών παραγόντων	

		557. Προσδιορίζει στρατηγικές για τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σε μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους παράγοντες και κινδύνους (συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων που σχετίζονται με το κλίμα)	
Διαφήμιση	558. Αναγνωρίζει ότι οι πρακτικές εμπορικής προώθησης, η παρουσίαση των πληροφοριών, τα μέσα ενημέρωσης, η πίεση από τους συνομήλικους και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να έχουν επιπτώσεις στις προσωπικές οικονομικές αποφάσεις 559. Κατανοεί ότι οι διαδικτυακές διαφημίσεις μπορούν να είναι εξατομικευμένες 560. Έχει επίγνωση του ρόλου της διαφήμισης στην προώθηση ορισμένων τύπων προϊόντων ή υπηρεσιών και των επιπτώσεων του προσωπικού ψηφιακού αποτυπώματος στο είδος της διαφήμισης που προβάλλεται στο διαδίκτυο	561. Αναπτύσσει στρατηγικές για την ελαχιστοποίηση των ακούσιων συνεπειών των πρακτικών εμπορικής προώθησης, της μεροληπτικής παρουσίασης των πληροφοριών και της κοινωνικής πίεσης στις προσωπικές οικονομικές αποφάσεις 562. Λαμβάνει μέτρα για τη λήψη αντικειμενικών αποφάσεων σχετικά με την αξία ενός διαφημιζόμενου χρηματοπιστωτικού προϊόντος ή υπηρεσίας	563. Έχει κίνητρο να λαμβάνει μέτρα σε περίπτωση ψευδούς διαφήμισης
Ευρύτερος αντίκτυπος των αποφάσεων για τα προσωπικά οικονομικά στη βιωσιμότητα	564. Κατανοεί ότι οι ατομικές οικονομικές αποφάσεις έχουν συνέπειες στη βιωσιμότητα της οικονομίας, των κοινοτήτων και της κοινωνίας γενικότερα. Ο αντίκτυπος διαφέρει ανάλογα με το επίπεδο βιωσιμότητας του προϊόντος ή της υπηρεσίας που αγοράζεται		